Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 9	Łódź, Poniedziałek 11 stycznia 1932 r.	צענטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, ג׳ שבט תרצ״ב	№ 9

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פּעטריקאווער 21, טעל.

הונדערט מיליאָן דאָלאר א הלואה

זאל בעקומען פּוילען פון אַן אַמעריקאַניש-אייראָפּעאישען פינאַנץ-קאָנצערן

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין די פּאָליטישע קרייזען גיט מען איבער, אז נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען וועלט-קריזיס, קומען דאך פאָר אונטערהאנדלונגען צווישען דער פּוילישער רעגירונג און אַן אַמעריקאַניש-אייראָפּעאישען פינאַנץ-קאָנצערן וועגען א הלואה פאַר פּוילען.

די הלואה זאָל בעטרעפען אַן ערך פון א 100 מיליאָן דאָלאר.

וועגען דער דאָזיגער ידיעה גיט מען צו, אז די אַמעריקאַניש-אייראָפּעאישע פינאַנסיסטען האַלטען, דאס נישט קוקענדיג אויף אלעם, האָט פּוילען זיך אַרויסגעוויזען פאַר דעם זיכערסטען לאַנד, וואָס איז סיי פּאָליטיש סייווירטשאַפטליך בענוג שטאַרק.

עס ווערט גענומען אין אכט דער צושטאַנד פון דער פּוילישער וואַלוטע, וועלכע פאַלט נישט, דער גוטער ניוואָ פון דער פּוילישער אינדוסטריע, און, ענדליך, דער פריינדשאַפט-אָפּמאַך צווישען פּוילען און סאָוויעט רוסלאַנד, וואָס האַלט ביי פּאַראַליזירט ווערען, און וואָס שאַפט אָפּ די מורא פון אַן עווענטועלער מלחמה.

דאָס געלד פון דער הלואה זאָל פאַרווענדעט ווערען פאַר דער אינדוסטריע, און אויף אינוועסטיציע-צוועקען.

מיט גרויס שפּאַנונג ערוואַרט מען דעם פּסק-דין אין דעם „בריסקער" פּראָצעס

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש). אין די פּאָליטישע קרייזען ערוואַרט מען מיט גרויס שפּאַנונג דעם אורטייל אינ׳ם בריסקער פּראָצעס.

די פּראָגנאָזן זענען בכלל נישט קיין ראָזע: מ׳ווייזט אָן דערויף, אז אינ׳ם לעצטען טאָג זענען פאָרגעקומען די שאַרפע אינצידענטען צווישען די בעשולדיגטע און דעם פאָרזיצער פון געריכט, וועלכער האָט, ווי בעקאַנט, אויסגעריפען, אז „שרייען בעדייט נאָך נישט, אז מ׳איז גערעכט"...

ס׳דראָהט א געפאַהר פון א צוזאַמענברוך פון דער גאַנצער ארץ-ישראל-ארבייט

זאָגט נחום סאָקאָלאָוו אויף א פאָלקס-פאַרזאַמלונג אין ניו-יאָרק

ניו-יאָרק, 10 (יט״א טעלעגראַפיש).

אין אַסטאָר-האָטעל איז פאָרגעקומען א ריזיגע פאָלקס-פאַרזאַמלונג לכבוד נחום סאָקאָלאָוו. ס׳זענען אָנוועזענד געווען העכער 3000 פּערזאָן. מיט בעגריסונגס-רעדעס איז אַרויסגעטרעטען דער ענגלישער קאָלאָניען-מיניסטער — לוסטער. סאָקאָלאָוו האָט אַפּעלירט צום אַמעריקאַנער יודענטום צו ראַטעווען ארץ-ישראל פון דער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע. עס דראָהט אַ געפאַהר פון אַ צוזאַמענברוך פון דער גאַנצער ארץ-ישראל-אַרבייט — האָט סאָקאָלאָוו געזאָגט.

מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען ראַבי סטעפען ווייז און וואַרבורג.

55 מיליאָן דאָלאר פאַר וואוילטעטיגע צוועקען

האָט יוליוס ראָזענוואַלד געשאָנקען ביי זיין לעבען

ניו-יאָרק, 10 (יט״א טעלעגראַפיש).

די לוויה פון פאַרשטאָרבענעם יוליוס ראָזענוואַלד איז געווען אַ בעשיידענע. די גאַנצע אַמעריקאַנער פּרעסע גיט אַ סך פּלאַץ דעם פאַרשטאָרבענעם.

פּרעזידענט הוווער און נחום סאָקאָלאָוו האָבען איבערגעשיקט דורך יט״א קאָנדאָלענץ-דעפּעשען צו דער פאַמיליע.

ראָזענוואַלד האָט ביי זיין לעבען פאַרטיילט 55 מיליאָן דאָלאַר פאַר פאַרשידענע צוועקען. זיין פאַרמעגען ווערט געשאַצט ביז 600 מיליאָן דאָלאַר.

דער יודיש-אַמעריקאַנישער קאָמיטעט און דער „דזשאָינט" האָבען אָפּגעהאַלטען ספּעציעלע טרויער-זיצונגען. די נעגערס האָבען פון זייער אייגענער איניציאַטיווע בעשלאָסען, צו פאַראייביגען דעם נאָמען פון דעם גרויסען נדבן, וועלכער האָט פיל גוטס געטון די נעגערס.

צוועלף טויטע

פון אַן אויפרייס אין א געוועהר-לאַגער

טעהעראַן, 10 (ספּ. טעל.) אין טעהעראַן איז פאָרגעקומען א עקספּלאָזיע אין א געוועהר-לאַגער.

עס זענען געפאַלען א קרבן — 12 טויטע.

יאפּאַנישער קייזער הירעכיטאָ

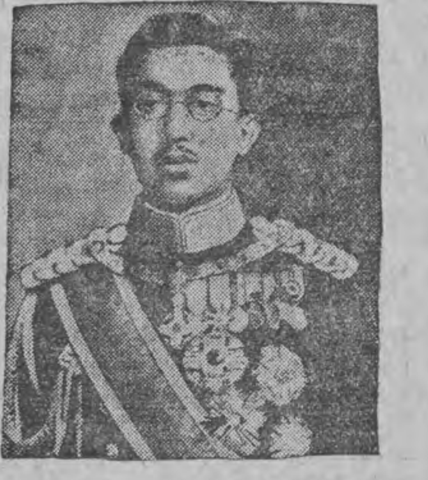

איז נצול געוואָרען פון א באָמבען-אטענטאט

רומענישער אויסערן-מיניסטער

אפּגעפאָהרען קיין בוקאַרעשט

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש) היינט איז פאָרגעקומען א לענגערע קאָנפערענץ צווישען דעם אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי און דעם רומענישען אויסערן-מיניסטער גהיקא.

פאַרנאַכט איז דער רומענישער אויסערן-מיניסטער אָפּגעפאָהרען קיין בוקאַרעשט.

בלוט-פאַרגיסונג אין לייפּציג

צוזאַמענשטויסען צווישען היטלעראַווצעס און קאָמוניסטען

לייפּציג, 10 (ספּ. טעל.) אין לייפּציג זענען היינט פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסען צווישען היטלעראַווצעס און קאָמוניסטען. עס זענען געפאַלען עטליכע צענדליג פאַרוואונדעטע.

אין דעם פאָרשטאָט לייפּציג-לינדענוי זענען געפאַלען 2 טויטע — א היטלעראָוויעץ און א קאָמוניסט.

בלוטיגע געשלעגען אויף פרוי מעדעם׳ס א רעפעראַט

ריגע, 10 (יט״א טעלעגראַפיש) אויף א רעפעראַט פון גינא מעדעם (פרוי פון וולאַדימיר מעדעם) איז אויסגעבראָכען א בלוטיג געשלעג צווישען טרומפּעלדאָריסטען און קאָמוניסטען. עס זיינען דאָ פיל פאַרוואונדעטע. 40 פּערזאָן זענען אַרעסטירט געוואָרען.

דער בעקאַנטער פראַנצויזישער פּאָליטיקער פּאָל באַנקור

זאָל בעשטימט ווערען אלס אויסערן-מיניסטער אויפ׳ן ארט פון בריאַנ׳ען

צו דיין האַכצייט טייערע שוועסטער און שוואָגער

פרל. אנדזשאַ סטאַפּאַ מיט ה׳ יוסף זילבערבערג

מיט אלעם גוטען, וואָס עס גיבט נאָר אויף דער וועלט, זאָל אייביג בעצירט זיין אייער געצעלט.

גליק, רייכטום און צום-יודענהייט אָהן א שיעור, ווינשען דיר שוועסטערן, שוואָגער און ברודער.

140D

הנו משתתפים בצערה של משפחת רוזנשטיין במות תלמיד בית ספרנו

גרשון נ. ע.

המורים והתלמידים של ביה״ס „יבנה"

242

„שיר"

זאַל פילהאַרמאָניע 20 נאַרוטאָוויטשא 20

מעטאַל-האַנדווערקער-צעד. 4 פּאָלודניאָווא 4

דינסטאָג, דעם 12 יאנואַר, 8.45 אָווענד קומט פאָר

גראַנדיעזער קאָנצערט

פון „שיר"-כאָר

אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. י. פּיוווישיס.

סאָליסטען פּרל. ס. קראַפּיווניק (סאָפּראַן) און ה׳ ה. קאָרן (טענאָר)

אין פּראָגראַם: זולצער, שובערט, מענדעלסאָן און אנדערע ווי אויך

יודישע פאָלקס-לידער

ביים קלאַוויר פּרל. ל. לאַקס

בילעטען פון 75 גר. אָן אין פילהאַרמ. קאַסע

בעמערקונג: די הכנסה איז בעשטימט פאַר דער הילפס-קאַסע ביים צעד.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אלע טאָג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פאַרפל און זוכאַרעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל-בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייבערג

38 פּעטריקאַווער 38 :-: טעל. 143-82 :-:

Dr. med. A. MINC

אויגען-קראַנקהייטען

זאַוואַדזקאַ 9, טעל. 245-98

נעהמט אָן פון 1–2 נאָכמ. און פון 7-8 אָווענד.

דר. מ. וואָלפסאָן

האָט זיך איבערגעצויגען

נאַרוטאָוויטשא (דזשעלנאַ) 2

טעלעפאָן 128-83

נעמט אָן פון 5 – 7 נאָכמיטאָג

מפלגת העבודה הציונית „התאחדות"

ציוניסט. אַרבייטס-פּאַרטיי

שענקעוויטשא 3/5.

היינט, 8.30 אָווענד ווערט אין אייגענעם לאָקאַל רעפערירן דער בעקאַנטער שריפטשטעלער

אלתר דרויאַנאָוו

א. ד. ט.:

א קאַפּיטעל געשיכטע פון ביל״ו

באמבע-אטענטאטען אין ארץ-ישראל
פאליציי זוכט די באמבע-ווארפערס

ירושלים, 10 (יס"א טעלעגראפיש).
די פאליציי פיהרט אן׳ענערגישע אויספארשונג צו ענטדעקען די לעצטע באמבע-אטענטאטען. די לעצטע דריי טעג זענען אין ארץ-ישראל אויסגע פיהרט געווארען דריי באמבען-אטענטאטען. איין באמבע איז געווארפען געווארען אין דער דייטשער קריסטליכער קאלאניע. א צווייטע אין די ארבייטער-באראקען „וואדזשער", און די דריטע באמבע איז געווארפען געווארען אין הדור הכרמל — א פאר-שטאט ביי חיפה. קיין מענשען האבען פון די אטענ-טאטען נישט געליטען. אויך די היזקות זענען נישט קיין בעדייטענדע. ביז איצט איז די אנפאלער נישט געלונגען צו ענטדעקען.

פראטעסט געגען פרייסישען קהלות-געזעץ
פון פערבאנד פון די יודישע קהלות אין דייטשלאנד

בערלין, 10 (יס"א טעלעגראפיש).
דער ראט פוג׳ם פערבאנד פון די יודישע קהלות אין פרייסען האט בעשלאסען אפצוווארפען דעם רעגירונגס-פראיעקט פאר יודישע קהלות, וואס בעגרענעצט אין וואהל-רעכט די אויסלענדישע יודען. דער ראט פאדערט גלייכבערעכטיגונג פאר די אויס-לענדישע יודען ביי די וואהלען צו די קהלות.

פראלאנגירט א פיל-מיליאניגע הלוואה פאר דייטשלאנד

באזעל, 10 (טעלעגראפיש) די באזעלער אינטערנאציאנאלע באנק האט פערלענגערט די הלוואה פאר דייטשלאנד אין דער גרויס פון 150 מיליאן דאלער.

אפיציעלע דערקלערונג פון קאנצלער ברינינג
דייטשלאנד וועט נישט איצט און נישט שפעטער צאהלען די ענטשעדיגונגען

פאריז, 10 (ספ. טעל.) קיין פאריז איז אנגעקומען די ידיעה, אז דער דייטשער קאנצלער ברינינג האט נעכטען אפגעגעבען אן׳אפיציעלע דערקלערונג דעם ענגלישען אמבאסאדאר אין בערלין, דאס דייטשלאנד וועט נישט איצט און נישט שפעטער צאהלען קיין שום ענטשעדיגונגס-חובות, און נישט די סומען וועלכע ווערען פערניצט אויף צו דעקען די אינטער-נאציאנאלע חובות אין אמעריקא.

די דאזיגע ידיעה האט געמאכט אין פאריז א צושמעטערענדען איינדרוק.

אין די פאליטישע קרייזען איז ענטשטאנען א שטארקע אומרוהיגקייט. בפרט דערפאר, ווייל די ידיעה איז אנגעקומען, בעת עס איז געשטארבען דער פראנצויזישער קריגס-מיניסטער מאזשינא, און עס האט דימיסיאנירט דער אויסערן-מיניסטער בריאן ווי אויך בעת די פארלאמענט-פעריען און בעת א פאליטישער לאגע, וואס קאן בעצייכענט ווערען, אלס א רעגירונגס-קריזיס.

„ל׳אינטראסיזשאן" שרייבט, אז עס איז איצט צוועקלאז דאס פאהרען קיין לאזאן, ווייל דייטשלאנד וועט שוין אליין רעגולירען די חובות- און ענטשע-דיגונגס-פראבלעמען.....

„ליבערטע" פרעגט, ווי אזוי וועט פראנקרייך רעאגירען אויף ברינינגס דערקלערונג, און ווער וועט בעצאהלען פאר די בעגאנגענע פעהלערען....

לעת עתה האט דאס פראנצויזישע אויסערן-מי-ניסטעריום נישט ארויסגעגעבען קיין אפיציעלען קא-מוניקאט וועגען ברינינגס דערקלערונג.

אנ׳איינפאל פון א יודישען יונגענמאן
קומט פון לובלין צופוס קיין ווארשא נאך אונטערשטיצונג
ביים מארשאל פילסודסקי און חלשט פאר הונגער אין גאס

ווארשא, 10 (טעלעפאניש) פון לובלין קיין ווארשא איז געקומען צוגיין צו פוס דער 30-יעהריגער יודישער יונגערמאן מאטעל פינדער.

ער האט געוואלט אין ווארשא גיין אין בעלוועדער בעטען שטיצע בייס מארשאל פיל-סודסקי.

מ׳האט איהם אבער אהין נישט אריינגעלאזט, איז ער אויף דער גאס אומגעפאלען און געחלשט.

פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז ער איז געפאלען פון הונגער...

סער האראס רומבאלד

דער ענגלישער באקשאפטער אין בערלין פאר וועל-כען קאנצלער ברינינג זאל האבען געגעבען די גע-געבען די געוואלדיגע סענסאציאנעלע ערקלערונג, אז דייטשלאנד האט נישט מיהר ברעה צו צאהלען די ענטשעדיגונגען.

מיליטעריש „פיאטילעטקא" אין רוסלאנד

מאסקווע, (ספ. טעל) אין קריגס-קאמי-סאריאט ווערט איצט אויסגעארבייט א גרויסער פלאן פון א מיליטערישער „פיאטילעטקע", וועלכער זעהט פאראויס דאס מיליטערישע צוגרייטען פון סאוויעט-רוסלאנד צו מלחמה.

אין דעם דאזיגען פלאן ווערט פאראויסגע-זעהען די טעכנישע פערשטארקונג פון דער ארמעי דורך א בהדרגהדיגע איינשאפען פאר איהר, אין דער ערשטער רייה, אין עראפלאנען און טאנקס.

פון ווארשאווער קהלה-ראט

ווארשא, 10. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז אין ווארשא פארגע-קומען א זיצונג פון קהלה-ראט.

די פראקציעס האבען געלייענט דעקלאראציעס.

אויסערארדענטליכע געריכטען אין אינדיען

באמבעי, 10 (ספ. טעל.) אויפ׳ן גרונד פון די נייעסטע אויסערארדענטליכע פעראָרדענו-נגען פון דער ענגלישער רעגירונג, זענען בעשטימט געווארען ספעציעלע געריכטען, וועלכע וועלען ארויסגעבען אורטיילען אויף די ארעסטירטע אנ-הענגער פון דעם אינדישען קאנגרעס.

די דאזיגע געריכטען האבען בעקומען די פולמאכט צו בעשטימען שטראפען ביז 7 יאהר טורמע.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 11 יאנואר 1932

11.58 צייט-סיגנאל. 12.10 גראמאפאן. 3.25 פארלעזונג. 3.50 גראמאפאן. 4.20 לעקציע פראנצויזיש. 4.40 גראמאפאן. 5.10 פארלעזונג. 5.35 לייכטע מוזיק. 6.50 פערשידענעס 7.10 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס קאמער. 7.30 רעפערטואר. 7.45 ראדיא פרעסע. 8.00 פעליעטאן. 8.15 זאפערע. 10.00 טראנסמיסיע פון „מארסקיע אקא" אין ווארשא.

* * *

היינט 17.10 וועט ה׳ יאראש בעקענען דעם ראדיא-הערער מיט „דער פרוי אויפ׳ן ווייטען צפון". ער וועט דערצעהלען וועגען די לעבענס-בעדינגונגען פון די עסקימאסקעס, זייערע מנהגים און כאראקטער.

20.00 וועט געגעבען ווערען פון גראמאפאן-פליטען די זעהר מאלערישע גרויסע ענגלישע אפערעטע „מיקאדא פון סוליוואן". זינט 40 יאהר הערט מען נישט אויף צו שפילען דאס דאזיגע לייכטע ווערק, וואס דערמאנט די אלטע צייטען פון ווארילמאג אין ענגלאנד. דער אינהאלט פון דער אפערעטע איז פאלגענדער: א יאפאנישער פרינץ זוכט זיין בעשערטע אויף דער וועלט, זייענדיג איבערגעטהון אלס ארימער זינגער. ער געפינט ענדליך זיין בעשערטע, וועלכע האט שוין אבער א חתן, דעם רייכען מאכט-האבער קא-קא. ס׳ווערט געשלאסען אנ׳אפמאך, לויט וועלכען דער ארימער זינגער וועט חתונה האבען מיט זיין געליבטער, אבער נור אויף 4 טאג. נאכדעם מוז ער זיך לאזען אראפהאקען דעם קאפ. וועגען דעם ווערט געוואויר דער מיקאדא און אלץ ענדיגט זיך גוט.

20.05 וועט ה׳ סטראשאק דערצעהלען וועגען די ציגיינער, זייער געשיכטע און מנהגים.

—:[0]:—

צו די ענדערונגען אין פראנצויזישען קאבינעט

פון לינקס: אויסערן מיניסטער בריאן, וועלכער האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע; געוו. פרעמיער סארדיע, זאל איבערנעהמען דעם פארטפעל פון פערשטארבענעם קריגס-מיניסטער מאזשינא; פרעמיער לאוואל — זאל איבערנעהמען בריאנ׳ס פארטפעל.

סקאנדאליעזע שטייער-אפערע אין סאסנאוויעץ

סאסנאוויעץ, 10 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די מאכט האט ענטדעקט א סקאנ-דאליעזע שטייער-אפערע אין סאסנאוויעץ.

צוויי מעקלערס בערקאוויטש און גרייצער האבען שאנטאזשירט פאבריקאנטען און סוחרים, צוזא-גענדיג זיי פאר א געוויסער בעלוינונג צו רעדוצירען זייערע שטייערען, אדער אינגאנצען צו בטל מאכען ביי איינעם א פאבריקאנט, א געוויסען וואזש-ביאק זאלען זיי אזוי-ארום האבען ארויסגעקראגען 20.000 זל.

ווי עס איז פעסטגעשטעלט געווארען זענען די שטייער-ען פון איניגע סוחרים ווירקליך פער-קלענערט געווארען.

עס ווערט איצט דעריבער געפיהרט אנ׳אויס-פארשונג געגען איניגע העכערע בעאמטע פון דער סאסנאוויצער פינאנץ-קאמער.

בערקאוויטש איז ארעסטירט. גרייצער געפינט זיך אויף דער פריי אויף קויציע.

פראפ. ווייצמאן פרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעדעראציע אין ענגלאנד

לאנדאן, 10 (יט"א טעלעגראפיש) נעכטען האט זיך געשלאסען די קאנפערענץ פון די ענגלי-שע ציוניסטען. אלס פרעזידענט פון דער ציוניס-טישער פעדעראציע אין ענגלאנד איז געוועהלט געווארען פראפעסאר חיים ווייצמאן. אין די אנגענומענע רעזאלוציאס ווערט דערמאנט מאקדא-נאלד׳ס בריף צו ווייצמאנ׳ען און ס׳ווערט פראָ-טעסטירט געגען די איינוואנדערונגס-בעגרענצונגען.

העברעאישער רעפעראט היינט דורכ׳ן ראדיא

בוקארעשט, 10 (יט"א טעלעגראפיש) מארגען (היינט) 7 אווענד וועט נתן ביסטריצקי האלטען א העברעאישען רעפעראט דורכ׳ן ראדיא וועגען דער העברעאישער ליטעראטור.

מוסולמענישער יוגענד-פערבאנד אין א"י
רופט צו באיקאטירען אויסלענדישע סחורות

ירושלים, (יט"א) אין יפו האט זיך פער-ענדיגט די יעהרליכע קאנפערענץ פון מוזולמענישען יוגענד-פערבאנד אין א"י. די קאנפערענץ האט אנ-גענומען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט צוו. אגד. געזאגט: אז „דאס גאנצע לאנד פון א"י איז הייליג און אראביש. יעדער אראבער, וואס פער-קויפט יודען לאנד אדער פערמיטעלט ביי אזא טראנ-זאקציע, בעגעהט א פערברעך, פאר וועלכען עס איז נישטא קיין פערגעבונג". אין א צווייטער רע-זאלוציע ווערט געפאדערט צו פערשטארקען דעם באיקאט, וועלכער זאל ארומנעהמען נישט בלויז אויסלענדישע סחורות, נאר אויך כל׳ערליי א"י-אונטערנעהמונגען (ווי למשל, קינאס)), וואס ווערען געפיהרט דורך אויסלענדער. אנ׳אנדער רעזאלוציע פאדערט נישט צוזאמענצוארבייטען מיט יודען, נישט אויפ׳ן פאליטישען, נישט אויפ׳ן געזעלשאפטליכען אדער עקאנאמישען געביט.

רעזולטאט פון די וואהלען אין טושינער שטאט-ראט

טושין, 10 (טעלעפאניש).
(2) היינט זענען פארגעקומען די וואהלען צום טושינער שטאט-ראט.

די וואהלען האבען געהאט א פערהעלטניש-מעסיג רוהיגען פערלויף.

דער רעזולטאט איז פאלגענדער:

ליסטע 1 (פעראייניגטע לאנדווירטען, האנד-ווערקער, סוחרים און ארבייטער) 273 שטימען.

ליסטע 2 (פעראייניגונג פון יודען „בעבע" און ציוניסטען) 253 שטימען.

ליסטע 3 (יודישע קליינהענדלער און האנד-ווערקער) 136 שטימען.

ליסטע 4 (אימפארטייאישע טושינער איינ-וואוינער) 157 שטימען.

ליסטע 5 (ארטאדאקסען-פערבאנד) 153 שט.

ליסטע 6 (קריסטליכע לאנדווירטען, האנד-ווערקער און סוחרים) 704 שטימען.

ליסטע 7 (דעמאקראטישע פעראייניגונג, אר-בייטער און אומפארטייאישע פויערים) 205 שטימען.

די פערטיילונג פון די מאנדאטען וועט ערשט פארקומען היינט.

לאדז
11 יאנואר 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
11 יאנואר 1932

צוזאמענפאהר פון רבנים

עס האט מיר היינטיגע וואך אין א צופעליגען געשפרעך געזאגט א העכערער אדמיניסטראטיווער בעאמטער, וועלכער האט אפט צו טון מיט יודישע רבנים פון דער פראווינץ, אז ביי זיין בעסטען ווילען שאפט זיך ביי איהם צו זיי עפעס א מאדנע בעציהונג. ער האט געשטאמעלט און נישט געוואלט ארויסזאגען דאס וואס ער טראכט. אבער פון דעם ביסעל, וואס ער האט יא געזאגט איז פאר מיר קלאר געווארען אז קיין גרויס אכטונג צו זיך רופען ביי איהם די רבנים נישט ארויס.

די רבנות־וואהלען אין די פראווינצער שטעטלעך זענען אדורכגעשליערט פון א נעץ מיט אינטריגעס און אפילו פון דענונציאציעס. מ'קומט צו די מושלים און מ'רעדט איינער אויפ'ן צווייטען וואס אין קארט איז נישטא, פערשטייט זיך, אז דער בעאמטער הערט די אלע זאכען בשעת־מעשה אויס, אפשר קען דאס איהם אביסעל צוניץ קומען, אבער קיין גרויס אכטונג קען דאס ביי איהם נישט ערוועקען לגבי דעם יודישען קלער.

די דאזיגע אויסערונגען פון דעם העכערען בעאמטען זענען מיר געקומען אויפ'ן זכרון, ווען איך האב איבערגעלייענט די בעריכטען פון דעם רבנים־צוזאמענפאהר אין ווארשע, איך מיין דא לחלוטין נישט צו דיסקרעדיטירען די יודישע רבנים, אדער אנצוהערען זייער כבוד — מ'מוז אבער פעסט שטעלן, אז די אויבענדערמאנטע אינטריגעס זענען פונקט אזוי ווי די האלטונג פון דעם רידיגען רוב רבנים אויפ'ן ווארשעווער צוזאמענפאהר א רעזולטאט פון פאליטישער אומרייפקייט און צוריקגעשטאנענקייט.

א בעוויז דערויף האבען מיר געהאט שוין אין ערשטען טאג פון דער ערעפנונג פון דאזיגען צוזאמענפאהר, וועלכער ווערט אנגעפיהרט דורך דעם ריישער רב לעווין, לויט „בעשטימטע" מעטאדען, דאס אינטערעסאנטסטע איז אבער דער פאקט, וואס דער גאנצער צוזאמענפאהר האט זיך געלאזען אויסנוצען אלס א פאליטיש ווערקצייג אין די הענד פון איניגע רבנים־פאליטיקער, וועלכע האבען צו ערפילען צווישען די יודישע גייסטליכע א מיסיע פון א בעשטימטע פארטיי.

אמת, די יודישע רעליגיע הייסט זיין טריי צו'ר מלוכה, הייסט זיך אונטערווארפען איהרע געזעצען, אבער זיך פערבינדען מיט א געוויסער פאליטישער פארטיי — דאס הייסט אפילו נישט די יודישע לאיאלע רעליגיע, און דעריבער איז טאקע אנגענומען, אז אויף פערשידענע אלפוילישע צוזאמענפאהרען פון יודישע ארגאניזאציעס בעגריסט מען די העכסטע מלוכה־פאקטארען, אין וועלכע מ'זעהט דעם סימבאל פון מלוכה'שקייט, אבער פאר קיין פאל פערבינדט מען זיך נישט מיט א פאליטישער פארטיי, די מלוכה איז א בעשטענדיגע זאך, דערפאר אבער איז די פאליטישע פארטיי א פאראיבערגייענדע ערשיינונג, און איהר מאכט איז געוועהנליך א צייטווייליגע, אפילו ווען זי האלט אן א לענגערע צייט.

ווען יודישע צוזאמענפאהרען זאלען האלטען פון דעם פרינציפ זיך צו פערבינדען מיט די פאליטישע פארטייען, וועלכע שטייען אין געגעבענעם מאמענט ביי דער מאכט, וואלט דאס געמוזט דערפיהרען צו פערשידענע אבסורדען און צו זעהר אומגעוואונשענע רעזולטאטען, אזוי, למשל, וואלטען מיר אין אונזער פערגאנגענהייט אין אמאליגען צארישען רוסלאנד געדארפט איינלאדען אויף אונזערע צוזאמענפאהרען די פארשטעהער פון „סאיוז רוסקאווא נאראדא", אין צוקונפטיגען דייטשלאנד אפשר אדאלף היטלער'ן מיט זיינע משרתים, צי גיט מען זיך אפ א דין־וחשבון פון אזא האנדלונג?

און לאמיר זיך אויף א ווײַלע פארשטעלען, אז די פאליטישע סיטואציע ענדערט זיך, ווייל קיין זאך אונטער'ן הימעל איז דאך נישט אייביג, וועלכע פאליטישע פארטיי וועלען די יודישע רבנים דאן איינלאדען אויף זייערע צוזאמענפאהרען?

דער פרעצעדענט פון רבנים־צוזאמענפאהר איז א העכסט־געפעהרליכער פון פאליטישען שטאנדפונקט און קען צו די רבנים, צו זייער פאליטישער רייפקייט און דער עיקר צו זייער שכל קיין גרויס צוטרוי נישט ערוועקען.

אויך אויפ'ן צוזאמענפאהר גופא זענען מיר געווען עדות פון פערשידענע ערשיינונגען, וועלכע מוזען אפשוואכען די ערנסטע בעציהונג צו דעם דאזיגען סארט צוזאמענפאהרען. אין דער צייט, ווען די אויסערליכע פארמען פון די דאזיגע צוזאמענפאהרען זענען מעהר ווייניגער וועלטליך־פארלאמענטאריש, זענען אבער די פאקטישע בעציהונגען צווישען די אנטיילנעהמער גופא געבליבען פערעלטערטע און שטיצען זיך אויף קאסטען־ארגאניזאציע. עס זענען פערהאן עלטערע און יונגערע און די לעצטע זיצען מיט קליינע אויסנאהמען מיט פערמאכטע מיילער, מחמת אזוי פאדערט דער דרך־ארץ פאר די עלטערע.

דערלויבט זיך אבער פארט אזא „יונגער רב" צו זאגען איניגע דרייסטע ווערטער, דאן איז אך און וויי צו איהם.

אפשר קענען 300 יודען־רבנים פון פערשידענע שטעט און שטעטלעך געבען אן אמת'ע אפשפיגלונג פון דעם מצב, אין וועלכען מיר לעבען — אבער יעדענפאלס וועט דאס נישט קומען צום אויסדרוק אויפ'ן רבנים־צוזאמענפאהר.

א. צינצינאטוס.

זשאבאטינסקי זאגט אז מלחמה

ד"ר טהאן וועגען דער לאגע אין ציוניזם און וועגען מצב פון די פוילישע יודען

אויף דער דרייצעהנטער ציוניסטישער לאנדקאנפערענץ אין קראקא האט ד"ר טהאן געהאלטען א גרויסען רעפעראט וועגען דער לאגע אין ציוניזם און וועגען דעם מצב פון די יודען אין פוילען, ד"ר טהאן האט צ.א. געזאגט:

די סיטואציע פון ציוניזם איז א שווערע. ענגלאנד ערפילט נישט איהרע פערפליכטונגען, זשאבאטינסקי האט אהן ספק רעכט אין דער קריטישער בעלייכטונג פון ענגלאנדס אויפפיהרונג, ווייל די ענגלישע רעגירונג גיט אונז נישט דאס, וואס זי האט אונז צוגעזאגט צו געבען, און וואס זי איז מחויב צו געבען. נאך מעהר, די ענגלישע רעגירונג שטערט אין פיל פאלען דער ארבייט פון די יודען אין פאלעסטינע. איך בין, זאגט דער רעדנער, מקנא דער גראדליניגקייט פון זשאבאטינסקין, ער האט נישט קיין ספקות און אויף א פאלקס־פערזאמלונג אין ווארשא זאגט ער אן קריג ענגלאנד.

דער רעדנער דערמאהנט אן עפיזאד פון דער ענגלישער קאלאניאל־אויסשטעלונג אין וועמבלעי, וועלכע ער האט בעזוכט אין דער בעגלייטונג פון איניגע ראדיקאלע ציוניסטען, זיי האבען בעטראכט די קאלאניאלע מאכט פון ענגלאנד און האבען זי פערגליכען מיט דער קליינינקער פאלעסטינע, און שוין דעמאלט האט זיך דערוועקט די פראגע: צי קאן אט דאס קליינע לאנד אנזאגען קריג אזעלכע גרויסמאכטען? נישט ווילענדיג האט ארומגענומען א געפיהל פון אומגעכטיגקייט לגבי דער דאזיגער קאלאסאלער מאכט. אויב אלזא ענגלאנד וועט די יודען געבען אמאל א נעגאטיווען ענטפער, וועלען בלייבען נישט עפעס אנדערש ווי די נביאישע ווערטער „באחרית הימים" און יעדער יוד וועט קאנען ענטפערען אפילו די גרעסטע ענגלישע פאליטיקער: „איך בין א יוד און וועל דיך איבערלעבען". ווען פון די ענגלענדער וועט שוין נישט בלייבען קיין זכר, וועט נאך אלץ לעבען דאס יודישע פאלק.

באר אזא לאזונג קאן נישט זיין קיין לאזונג פון היינטיגען טאג. אבער זשאבאטינסקי וויל שוין אנהויבען דעם קאמף.

אין דעם טייל פון דער רעדע, וועלכער איז געווען געווידמעט דער לאגע פון די יודען אין פוילען, האט ד"ר טהאן געזאגט:

וואס בנוגע דער לאגע פון די יודען אין לאנד האט זיך לחלוטין גארנישט געבעסערט, די סיטואציע איז זעהר א שלעכטע, די שטייערען האבען שוין אויפגעגעסען די ווירטשאפטליכע סובסטאנץ פון די יודען. דער רעדנער ברענגט די ווערטער, וועלכע ער האט נישט לאנג געזאגט איינעם פון די מיניסטארען: די יודען האבען נישט קיין רעזערוו־קאפיטאל, זיי האבען נישט קיין קאפיטאל אין ענגען זין פון ווארט, זייער קאפיטאל איז אנ'אומזאץ־קאפיטאל. דאס איז דער קאפיטאל פון ווארשטאט, פונקט ווי פאר'ן האנדווערקער איז דער ווארשטאט די מאשין, און ווען די שטייער'ן האבען ביים יודען צוגענומען אט דעם ווארשטאט־קאפיטאל, איז איהם מעהר גארנישט געבליבען.

די פוילישע געזעלשאפט ווי אויך די געזעלשאפט פון די אנדערע מינדערהייטען גיבען אפצאהלען לטובת דער מלוכה, אבער זיי בעקומען דאס צוריק. ווייל די מלוכה קעהרט אום צוריק דאס, וואס זיי געבען, אין פערשידענע פארמען. מיר קריגען גארנישט צוריק. מיר בעקומען גארנישט פון דער מלוכה. דערפאר אבער פון אלע בירגער צאהלט דער יוד צומייסטען. עטאטיזם, שוץ־צאלען דאס אלעס טרעפט אין דעם יודען.

אין פאליטישער הינזיכט האט זיך די לאגע פון די יודען פערערגערט, אמאל האבען זיך די פוילישע רעגירונגען נישט געמישט איינגאנצען אין די פראגען פון די יודישע קהלות, די איצטיגע רעגירונג האט געהאט א פאסיגען פארטנער. איצט האט די יודישע קהלה פערלוירען די אויטאנאמיע אין פראגען פון שטייערן. איצט דעצידירט וועגען צוזאמענשטעל פון דער קהלה דער אונפערנונפטיגער פאר.

20. אין די ספערען פון דער רעגירונג האט זיך געשאפען דער געדאנק וועגען פערשטענדיגען זיך מיט די יודען און עמיצער האט געזאגט, אז צום בעסטען איז די יודען צו קויפען. אויב אבער מען דארף די יודען קויפען, דאן קען מען דאס טון וואס ביליגער און די רעגירונג האט געפונען א יודישען פארטנער, וועלכען זי האט געקויפט פאר א גארנישט.

נייער קורס לגבי די אוקראינער

אין פוילען לעבען אויך אנדערע מינדערהייטען

מיר האבען שוין געבראכט די סענסאציאנעלע קלאנגען, אז די רעגירונג האט בדעה אנציהויבען א גאנץ נייעם קורס לגבי דער אוקראינישער מינדערהייט אין פוילען. דער יסוד פון דער נייער פאליטיק דארף זיין די אייגענארטיגקייט פון אוקראינע אויפ'ן ווירטשאפטליכען און קולטורעלען געביט. עס דארפען געעפענט ווערען אונגעפעהר 1000 אוקראינישע שולען. עס זאלען געעפענט ווערען דריי מלכה'שע גימנאזיעס. די ספארט און ערציהונגס־ארגאניזאציעס זאלען ווידער לעגאליזירט ווערען, עס זאל רעפארמירט ווערען די זעלבסטפערוואלטונג אין אוקראינע. אין אוקראינישע נייעס אלס סיבה פון נייעם קורס ווערט אנגעגעבען די אינטערנאציאנאלע לאגע פון פוילען.

וועגען דעם דאזיגען נייעם קורס לגבי די אוקראינער שרייבט די „נ.ס.":

עס פרייהט אונז, וואס אויף איין אפשניט פון לעבען אין פוילען וועלען זיך די בעציהונגען „גוב" איין מינדערהייט פערבעסערען. עס וועט אויסגעפיהרט ווערען די קלויזולע פון טראקטאט וועגען די מינדערהייטען. מיר האבען געהאלטען און מיר האלטען ווייטער, אז דער דאזיגער טראקטאט איז פערפליכטענד פאר פוילען און מען טאר איהם נישט פערלעצען. ווייל דאס ברענגט אין קאנסעקווענץ די רעוויזיע פון דאנציגער טראקטאט, וואס דאס איז דאך פאר פוילען זעהר נישט געוואונשען. און אויב די אינטערנאציאנאלע לאגע פון פוילען ברענגט צו א דערנעהנטערונג צווישען פוילען און די אוקראינער, דערמאנען מיר, אז דאס איז בלויז א טייל־ווייזע ענטשיידונג פון דער סיטואציע. אין פוילען לעבט אויך די יודישע מינדערהייט.

די דאזיגע מינדערהייט איז אויסגעשטויסען פון אלע פאזיציעס, זי ווערט באיקאטירט פון דער ענדעציע און פון די עטאטיזירטע אונטערנעהמונגען, זי ווערט נישט אנגענומען אויף קיין שום מלוכה'אמטען, זי ווערט אפילו בעגרענעצט אין די פרייע פראפעסיעס, זי ווערט בעלאסטעט פון צו גרויסע שטייערן, זי בעקומט נישט פון בירזשעט אויף איהרע בעדערפענישען כמעט גארנישט און א חוץ דעם ווערט זי אלס מינדערהייט איגנארירט און געצוואונגען אפיל אפצוטרעטען פון איהר גלויבען צוליב דעם צוואנגס זינטאג רוה.

מיר מוזען פעסטשטעלען, אז די פאליטיק אויך פון דער איצטיגער רעגירונג לגבי די יודען ווי בירגער און ווי א נאציאנאלע מינדערהייט, איז א נעגאטיווע סיי פון דער קאנסטיטוציע, סיי פון די מינדערהייטס טראקטאטען.

און אויפ'ן עקזאמען פון די מלוכות, וואס וועט איניגען פאקימען אויף דער סעסיע פון פעלקערבונד און אויף דער אבזוואפנונגס־קאנפערענץ, וועט די אינערליכע פאליטיק פון די מלוכות האבען אנ'ערשטראנגיגע בעדייטונג.

און דערפאר שטרעבען אלע מלוכות צו שאפען אנ'אינערליכען שלום, כדי די פיהרער פון דער אויסערליכער פאליטיק זאלען קאנען רעדען אין נאמען פון דער גאנצער בעפעלקערונג, כדי צו קאנען אקעגענשטעלען אנ'איינהייטליכע ליניע אלע פרובען פון שונאים און פון פיינד. דערפאר איז אויך ביי אונז דרינגענד נויטיג א באדייטע ענדערונג פון דער גאנצער אינערליכער פאליטיק.

די, וואס פראטעסטירען

אפקלאנג פון אפער פון די פ.ע.נ.־קלובען

בשעתו האט א גרופע פוילישע שריפטשטעלער אונטערגעשריבען א פראטעסט געגען דער מעשה „ברעסט", דער בעקאנטער פוילישער שריפטשטעלער קאדען־באנדראווסקי, א סענאטאר, האט זיך אפגעזאגט דעם דאזיגען פראטעסט אונטערצושרייבען.

איצט האט די אינטערנאציאנאלע ארגאניזאציע פון די פ.ע.נ.־קלובען אונטערנעמען א פראטעסט־אקציע געגען דעם פייניגען פון די פאליטישע ארעסטירטע. אונטער דעם דאזיגען פראטעסט איז אונטערגעשריבען קאדען־באנדראווסקי אויך.

אנטאני סלאנימסקי שרייבט צוליב דעם דאזיגען פאקט פאלגענדעס אין די „וויאדאמאשטשי ליטעראצקיע":

„אויב מען רעדט שוין וועגען פאלשקייט אין אנשטעל איז שווער זיך נישט צו דערמאנען וועגען פראטעסט פון דער אינטערנאציאנאלער ארגאניזאציע פון די פען־קלובען געגען די פייניגונגען פון די פאליטישע ארעסטירטע. דעם דאזיגען פראטעסט האבען אונטערגעשריבען די אנגעזעהענסטע שריפטשטעלער פון דער גאנצער וועלט. פוילען רעפרעזענטירט דארט צוויי נעמען: געטעל און קאדען־באנדראווסקי. ניין. דאס איז נישט קיין טעות. קאדען האט אונטערגעשריבען דעם פראטעסט געגען פייניגען די ארעסטירטע, וועלכע „זענען צוליב זייערע פאליטישע אדער רעליגיעזע איבערצייגונגען אריינגעפאלען אין טורמע אריין". ווי־אזוי איז דאס? קאדען האט אפגעזאגט אונטערצושרייבען דעם פראטעסט געגען „ברעסט" און איצט פראטעסטירט ער? צי האט ער זיך בעטראכט, ווען ער האט גענומען די פעדער אין דער האנד און האט זי איינגעטינקט אין דעם טינט, וואס פאר א ווערט עס האט זיין אונטערשריפט און וואס פאר א מאראלישע רעכט האט ער צו פראטעסטירען געגען אלע פעלקער, ער, וועלכער האט אין דער צייט פון שמחה אפגעזאגט צו געבען זיין אונטערשריפט.

קאדען, וועלכער האט זיך אונטערגעשריבען אונטער דעם פראטעסט וויל זיך דראפירען אין א טאגע פון אינטערנאציאנאלען קעמפער פאר הומאניטאריזם און גלייכצייטיג אונטערשטיצט ער מיניסטער, וועלכע נישט נאר זיי ווענדען אן די דאזיגע פערפאלגונגען, נאר זיי שיצען זיי פון דער סיים־טריבונע. ער האט דאך געקאנט, האדען, פוילען, ביי זיך אויף אזא זשעסט, ווי נישט אונטערשרייבען דעם דאזיגען פראטעסט, עס וואלט געווען א מיאוסקייט אהן פאלשקייט און צביעות.

רעגירונגס־אנטיסעמיטיזם אין עסטרייך

אפילו א משומד האלט מען פאר א יוד

ווין (יט"א) צוויי גולט'ע פאלען פון אמטליכען אנטיסעמיטיזם האבען ארויסגערופען א שטארקע אויפרעגונג אויך ביי א טייל פון דער נישט־יודישער עפענטליכקייט אין עסטרייך.

די ווינער שטאטס־אפערע (איינע פון די בעריהמטסטע קונסט־בינעס אין דער וועלט) האט בעשלאסען צו אנגאזשירען דעם אינטערנאציאנאל־בעריהמטען יודישען מוזיקער עגאן פאלאק אלס ערשטען קאפעלמייסטער אין דער ווינער אפערע. די עסטרייכישע קונסט־קרייזען האבען שוין טריומפירט, וואס די ווינער אפערע בעקומט ענדליך אזא גרויסען מוזיק־דיריגענט, ווי עגאן פאלאק.

די עסטרייכישע רעגירונג האט אבער אפגעווארפען דעם פארשלאג, און די נאמינאציע פון עגאן פאלאק איז נישט דורכגעפיהרט געווארען.

אפיציעל ווערען אנגעגעבען פינאנציעלע סבות, אבער אין דער נישט־אנטיסעמיטישער פרעסע ווערט קלאר געזאגט, אז דער בעשלוס פון דער רעגירונג שטאמט דערפון, וואס עגאן פאלאק איז א יוד.

דער צווייטער שוין „ראסען־אנטיסעמיטישער" פאל האט פאסירט מיט'ן אינטערנאציאנאל־בעקאנטען ווינער גינעקאלאג פראפ. ד"ר יאזעף האלבאן, א משומד פון דער פויליש־יודישער פאמיליע בלומענשטאק. שוין דער פאטער פון פראפ. האלבאן האט זיך געשמד'ט אלס הויפראט אין אנ'עסטרייכישען מיניסטעריום.

אויף א מיניסטער־ראט־זיצונג איז בעשלאסען געווארען איבערצוגעבען פראפ. האלבאן די לייטונג פון דער צווייטער ווינער פרויען־קליניק און איינציטיג איהם אוואנסירען אלס ארדענטליכען אוניווערזיטעטס פראפעסאר. פלוצים איז פון דער נאמינאציע און פון רעגירונגס־בעשלוס גארנישט געווארען. דער ראסען־אנטיסעמיטישער קורס אין דער רעגירונג האט מבטל געמאכט דעם פאריגען בעשלוס, ווייל דער משומד פראפ. האלבאן ווערט היינט בעטראכט אלס יוד, הגם ער און זיינע קינדער זענען גוטע קאטאליקען. די גאנצע נישט־אנטיסעמיטישע פרעסע פון ווין האלט אין איין שטורעמען געגען דער רעגירונג וועגען דעם דאזיגען מיאוסען ראסען־אנטיסעמיטישען שריט.

אין דער גאנצער עסטרייכישער עפענטליכקייט ווערען טעגליך דיסקוטירט די דאזיגע אפיציעלע אנטיסעמיטישע פאסירונגען, וועלכע ווערען אין די גרעסטע צייטונגען געצייכענט אלס „כאראקטעריסטישער עסטרייכישער קולטור־סקאנדאל".

ספארט=בעוועגונג

די זיגער פון די דייטשע גליטש-מייסטערשאפטעז אויפ'ן יאהר 1932

לעאפאלד לאבערגא

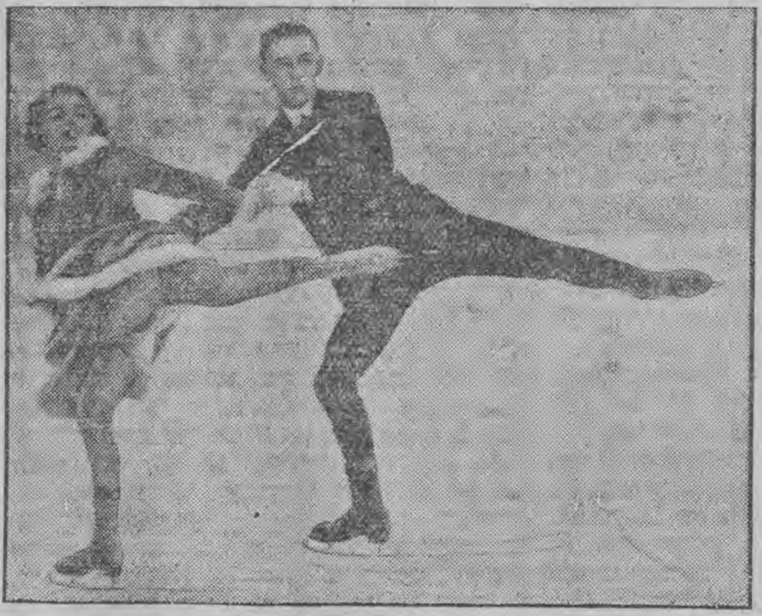
העמפעל און ווייס

עדיט מיכאעליס

באקס

סאקאל (פויזען) — ר. ק. ס. (לאדז) 3:13

נעכטען איז אין „פאפולארני" טעאטער פארגעקומען א זעהר אינטערעסאנטער באקס-מעטש צווישען פויזנער „סאקאל" און דעם לאדזער „ר. ק. ס.", די אימפרעזע איז אויסגעפאלען זעהר גוט און אלע קאמפען זענען געשטאנען אויף א הויכע ספארטליכען ניווא. לאדז האט געוואונען מיט דעם אימפאנירענדען רעזולטאט 3:13. דאס בעווייזט נישט, אז די פויזנער זענען שלעכטע קעמפער, פעריקערט פון דער פויזשער זייט האבען זיי זיך זעהר גוט רעפרעזענטירט, די קאמפען זענען פארגעקומען אין 8 וואגען, די איינצעלנע טעכנישע רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

פאני-געוויכט: זשמודא (פויזען) האט געוואונען 2 פונקטען מיט א וואלקאווער צוליב דעם וואס זיין געגנער וואלטשאק (לאדז) האט נעהאט אנ'איבער-געוויכט. ביי דעם פריינ-שאסט-קאמף האט זשמודא „נאך-אויסירט" זיין געגנער.

פליגען-געוויכט: פיעטזשינסקי (לאדז) האט אין א זעהר שעהנעם קאמף בעזיגט יאמאנסקין (פויזען) אויף פונקטען.

האהן-געוויכט: לאדעק (פויזען) האט רעמיזירט מיט וויעסלאווי'ן (לאדז).

פעדער-געוויכט: פיסארסקי (לאדז) האט אנגעווארפען א זעהר שארפען טעמפא זאלאקן (פויזען) אזוי אז דער לעצטער איז געצוואונגען געווארען אין דער לעצטער רונדע זיך איבערצוגעבען.

לייכטע וואג: קלומטשאק (לאדז) האט געהאט א זעהר שווערע ארבייט מיט פיפיראדן (פויזען). דאך איז איהם געלונגען צו שלאגען זיין געגנער אויף פונקטען.

אין דער האלב-מיטעל וואג האט דער ליבלינג ס וועריניאק (לאדז) זיך געטראפען מיט מושורעוויטש'ן, און די ערשטע צוויי רונדען האט סוועריניאק געהאט א זעהר גרויסע ארבייט, די דריטע רונדע האט אבער ענטשידען געוואונען דעם קאמף פאר סעווערינאק'ן און ער זיגט אויף אויף פונקטען.

מיטעל-געוויכט: טשאנעק (לאדז) האט דעצידירענד געוואונען ביי ראגאווסקין (פויזען).

דער קאמף אין דער האלב-שווערער געוויכט צווישען וואלאדארסקין (לאדז) און פאלאק'ן (פויזען) איז געוועזן א זעהר סענסאציאנעלער. ביידע באקסען האבען אנגעהויבען דעם קאמף מיט א מורא'דיגען טעמפא. אין א געוויסען מאמענט האט וואלאדארסקי מכבד געוועזן זיין געגנער מיט א שארפען קלאפ אין מאגען פון וואס יענער ווערט אויסגעצעהלט. אזוי ארום האט זיך דער מעטש פערענדיגט מיט 3:13 פאר לאדזער „סאקאל".

פאלאניא (ווארשא)—חשמונאי (לעמבערג) 4:12

אין ווארשא איז פארגעקומען דער באקסמעטש צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון ווארשאווער „פאלאניא" מיט דער רעפרעזענטאנץ פון לעמבערגער „חשמונאי". דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט 4:12 פאר „פאלאניא".

שלעזיען — לעמבערג 2:14

דער באקס-מעטש אין 8 וואגען צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון שלעזיען מיט דער רעפרעזענטאנץ פון לעמבערג האט זיך פערענדיגט מיט א הויכען געווינס פון שלעזיען.

ספארט-שפילען

נעכטען איז אין זאל אויף דר. ווינאווסקא 32 פארגעקומען א טורניר פון ספארט-שפילען צווישען די מאנשאפטען י. ק. פ. און „מכבי" אין קויש-באל און נעק-באל. די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

נעק-באל פאר פרויען:

מכבי — י.ק.פ. 30 : 12

נעק-באל פאר מענער:

י.ק.פ. — מכבי 24 : 12

קוישבאל יוניארען:

מכבי — י.ק.פ. 46 : 8

קוישבאל מענער:

י.ק.פ. — מכבי 35 : 12

„אימקא" פון טאלין אין לאדז

זונטאג דעם 17 יאנואר קומט קיין לאדז דער מייסטער פון די באלטישע לענדער אין ספארטשפילען דער טאלינער „אימקא".

דער באלטישער מייסטער וועט שפילען מיט „ל ק.ס." און „מכבי". די מעטשען וועלען פארקומען אין זאל פון „ל.ט.ס.ג." אויף זאקאנטנא 82, האלב 11 אין דערפריה און האלב 5 נאכמיטאג.

ביי דער דאזיגער געלעגענהייט וועט אויך פארקומען א טורניר פאר פרויען נעק-באל און קויש-באל צווישען „ל ק.ס.", „מכבי" און „י.ק.ס."

ספארט=כראניק

שבת איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „ל.ק.ס." ס'איז געוועהלט געווארען די אלטע פערוואלטונג.

מכביאדע

עלימינאציעס צו דער מכביאדע

אין די טעג פון 23—24 יאנואר 1932 וועלען פארקומען די טורן-עלימינאציעס צו דער מכביאדע. עס וועלען זיך בעטייליגען די בעסטע יודישע ספארטלער פון ווארשא, לאדז, לעמבערג, בענדין, סאסנאוויץ א. אז. וו.

אין אלע קלובען קומען פאר רעגעלמעסיגע צורגרייטונגס-טרענירונגען צו די מייסטערשאפטס-קאמפען. די זיגער וועלען נישט בלויז זיין די פארשטעהער פון פוילען אויף דער מכביאדע, נאר אויך די יודישע מייסטער אויף דעם יאהר 31-1932. אין די עלימינאציעס בעטייליגען זיך פון לאדז „מכבי" און „בר-כוכבא".

* * *

באקס עלימינאציעס

דעם 15-טען יאנואר 1932 הויבען זיך אן די באקס-קאנקורענץ אין די בעזונדערע קרייזען. די פינאלען וועלען פארקומען אין ווארשא אין די טעג פון 26, 27 און 28. פעברואר 1932.

די דרושיבעס פון ווארשא, לאדז, לעמבערג, א. אז. וו. פיהרען אדורך ענערגיש זייערע טרענינגען

* * *

די מייסטער פון פוילען אין שווער-אטלעטיק גרייטען זיך צו דער מכביאדע. די שווער-אטלעטיק טרענינגען פון מכבי און בר-כוכבא אין לאדז קומען פאר בארמאל 2 מאל אין דער וואך. די מייסטער פון פוילען: מינק, ווייבגארטען און שטערן ווייזען ארויס אויסגעצייכנעטע גוטע רעזולטאטען. די פאר"ם פון די מייסטער פון פוילען און ווארשיבליך אויך די צוקונפטיגע יודישע וועלט-מייסטער איז אנאויסגעצייכנעטע.

דער וועלט-פערבאנד „מכבי" האט דערהאלטען א גאנצע רייה איינלאדונגען פון פערשידענע לענדער אויף איינצואָרדענען שווער-אטלעטיק-קאמפען.

* * *

די טוריסטען-עקספּעדיציע אויף דער מכביאדע

די מכביאדע האט ארויסגערופען א זעהר גרויסע פעראינטערעסירונג, אזוי, אז די לייטונג פון וועלט-פערבאנד „מכבי" איז געווען געצוואונגען צו פערלענגערן די איינשרייבונגען. צוליב די גרויסע צאהל אנמעלדונגען פון גאנץ פוילען האט זיך די עקזעקוטיווע פון מכבי אין פוילען געווענדעט צום ענגלישען קאנסולאט וועגען ערטיילען איהר נאך 50 וויזעס, כדי צו ערמעגליכען לכל הפחות נאך א פאר צעהנדליג פערזאן דעם אנטייל אין דער מכבייאדע.

צווישען די טוריסטען איז פערהאן א זעהר גרויסע צאהל סוחרים, וועלכע פאהרען צוזאמען מיט דער ספארט-עקספעדיציע אויף דער ערעפנונג פון דער פאלעסטינער אויסשטעלונג. די פערזאנען וועלען פערבלייבען אין ארץ-ישראל 3 וואכען און וועלען פאהרען דורך טריעסט, אדער דורך מארסיליע —פאריז ביז ווארשא.

גענויע אינפארמאציעס ערטיילט דער לאדזער קאמיסאר, אינזש. וויינבערג, אין לאקאל פון „מכבי" גדאנסקא 40, היינט, דינסטאג, פון 6 ביז 8 און מארגען מיטוואך פון 5 ביז 7.

דייטשע מייסטערשאפטס-האקעי-מאנשאפט

נעהמט אנטייל אין די אלימפיאדע-קאמפען

באקס-מעטש צווישען הייז מילערס און רעדזשי מיז

געזיגט האט מילערס (מיט די הענד אין דער הויך)

גראנדיעזע יודישע טורן= און ספארט=אימפרעזע

ווי מיר דערוויסען זיך וועט אין דער נאהענטסטער צייט פארקומען א גראנדיעזע יודישע טורן- און ספארט-אימפרעזע. דאס וועט זיין די זיין די גרעסטע אימפרעזע אין דער פארם און פערנעהם, וואס איז ווען עס איז פארגעקומען ביי אונז אין שטאדט.

אויף דער דערמאהנטער גרויסער פעראנשטאלטונג וועט פארקומען א גראנדיעזער וועטטורן-קאמף פון די יודישע פעראיינען. דאס וועט זיין דער ערשטער גרויסער טורן-קאמף, וועלכער וועט ארויספיהרען דעם מייסטער פון גימנאסטיק צווישען די יודישע פעראיינען און וועט גלייכצייטיג זיין א געוואלדיגע פראפאגאנדע פאר דער ענטוויקלונג פון גימנאסטיק צווישען דער יודישער יוגענד.

א חוץ דעם וועט-טורן-קאמף אויף מכש'ריג וועלען פארגעפיהרט ווערען גימנאסטישע מוסטערגרופען פון פרויען, מיידלעך און קינדער.

די בעסטע יודישע שווער-אטלעטען און באקסער וועלען זיך אויף דער דאזיגער גראנדיעזער אימפרעזע רעפרעזענטירען פאר דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט. מיט איין ווארט— די גראנדיעזע טורן און ספארט-פעראנשטאלטונג וועט זיין א רעווי, אנ'איבערבליק פון דעם, וואס די יודישע טורן-און ספארט-פעראיינען האבען ביז איצט דערגרייכט.

ווי עס לעבט איצט לעאָן טראָצקי

טראָצקי וואוינט איצט אין קאַדיקאָי, נישט ווייט פון מאַרמאַר־ים, אין אַ שטעטעל וואו די הויפּט בעפעלקערונג בעשטעהט פון ענגלענדער. אַמעריקאַנער, אַהין האָט זיך טראָצקי איבערגעצויגען נאָך דער שרפה, וואָס האָט אַ תל געמאַכט פון זיין דירה אויף דעם אינזעל פּרינקיפּאָ, אין דעם הויז הערשט די אַטמאָספער פון אַרבייט. טראָצקי אַליין איז פאַרנומען פון אינדערפריה ביז שפּעט ביינאַכט, קודם כל אַרבייט ער אויף דער פאַרענדיגונג פון זיין צווייטען באַנד „די געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציע". דאָס פאַרשלינגט אַ סך פון זיין צייט. דאָס בוך דרוקט זיך שוין איצט. חוץ דעם איז טראָצקי שטענדיג פאַרנומען מיט שרייבען אַרטיקלען און גרעסערע אָפּהאַנדלונגען וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־לאַגע. די שפּאַנישע רעוואָלוציע, דער פּאָליטישער קריזיס אין ענגלאַנד, דער שרעקליכער וואוקס פון דעם פאַשיזם, אין דייטשלאַנד — אויף דעם אַלעם רופט ער זיך אָפּ, אין דעם אַלעם העלפט ער אויסאַרבייטען די פּאָליטיק און טאַקטיק פון דער לינקער אָפּאָזיציע, וואָס האָט אָרגאַניזאַציעס אין כמעט אַלע וויכטיגע לענדער.

ווי טראָצקי אַרבייט — אַזוי אַרבייטען אַלע אַנדערע מיטגלידער פון זיין הויז. עס איז פאַרנומען זיין סעקרעטאַר, עס זענען בעשעפטיגט זיינע געהילפען, עס אַרבייט זיין פרוי און זיין זוהן, דער לעצטער פיהרט אָן דעם פאָטער'ס בעציהונגען מיט דער אויסערליכער וועלט, געפינט זיך אָפט אין בערלין, וואו צווישען צוגרייטען דעם פאָטער'ס איין בוך און אַ צווייטען, שטודירט ער אויך. טראָצקי'ס צווייטער זוהן איז אין סאָוועטען פאַרבאַנד. ער שטעהט אויסער דער פּאַרטיי, אויסער יעדער פּאָליטיק, איז בעשעפטיגט ביי טעכנישער אַרבייט. וואָלט ער זיך פאַרנומען מיט פּאָליטיק אַלס דעם פאָטער'ס אַנהענגער, וואָלט ער גאַרנישט געקאָנט זיין אין סאָוועטען־פאַרבאַנד אָדער ער וואָלט געוועזען אַרעסטירט ווי עס זענען אַרעסטירט טראָצקי'ס צוויי איידעמס פאַר געהערען צו דער אָפּאָזיציע.

טראָצקי האָט געהאַט צוויי טעכטער, איינע נינאַ, איז געשטאָרבען פון שווינדזוכט אין דער אייגענער צייט, ווען איהר פאָטער איז פאַרשיקט געוואָרען קיין אַלמאַ־אַטאַ אין צענטראַל־אזיע. די צווייטע לעבען־געבליבענע טאָכטער איז אויך קראַנק און זי געפינט זיך איצט אין אַ סאַנאַטאָריום אין בערלין.

טראָצקי'ס געזונט איז אויך נישט גוט. ער ליידט פון צוויי חולאת'ן — כראָנישע מאָגען־געשוויר (אַלסער) און מאַלאַריע. צוליב דער מאַלאַריע האָט ער אַ שטענדיגע געהעכערטע טעמפּעראַטור, ביידע קראַנקהייטען פאָדערען פון טראָצקין ער זאָל זיך האַלטען אויף אַ שטרענגער דיעטע און כסדר אַכטונג געבען אויף זיך. אָבער אין דעם פאַל פון דער מאַלאַריע שטערט איהם זעהר דער קלימאַט פון דער געגענד, וואו ער איז געצוואונגען צו לעבען. די שטאַרקע היצען אום זומער, און די אָפטע, שווערע רעגענס אין ווינטער בעשווערען די קראַנקהייט. כאָטש פון צייט צו צייט קריגט טראָצקי שאַרפע אַטאַקעס פון זיינע קראַנקהייטען און זיין אַרבייט ווערט דורך דעם היבש פאַראַליזירט, מאַכט ער אָבער אַזוי אַ דורכאויס געזונטען, יונגען איינדרוק. זעהט אויס פרישער און פלינקער ווי זיינע 52 יאָהר און זיין שטורמישע קאַריערע וואָלטען געגעבען אַנ'אורזאַך צו דערוואַרטען, בלויז צייטענווייז זעהט ער אויס פערמאַטערט — אַ רעזולטאַט פון זיין שטענדיגער גייסטיגער אָנגעשטרענגטקייט.

זיין איינציגע אָפּרוהונג איז כאַפּען פיש, פון מאָל צו מאָל לאָזט ער זיך אויך אויף יאַגד אין אַ דערבייאיגען וואַלד, טראָצקי'ס כמעט־יונגלישע ברען און ענערגיע זענען דערביי אַזוי גרויס, אַז ביי איינער אַזאַ יאַגד, וואו גלאַצער האָט זיך אויך בעטייליגט, האָט ער, — טראָצקי, — מיט זיין געהן, לויפען און שיסען אויסגעמאַטערט מענשען, וואָס זענען אַ סך יונגער און געזונטער פאַר איהם.

טראָצקי איז אין שטענדיגער לעבענס־געפאַהר — און ער האָט זיך שוין צוגעוואוינט דערצו. ער האָט אַמאָל געזאָגט: „דאָס אַנאַטעמאַט אויף איהם) קאָן קומען היינט, מאָרגען איבעראיאַהר; טאָ וואָס זאָל איך טראַכטען וועגען דעם, אַז אַרבייט איז דאָ אַזוי פיל? אַ רעוואָלוציאָנער'ס לעבען איז סיי־ווי אין שטענדיגער סכנה". אַלע אין הויז זענען אָבער שטענדיג בעוואָפענט: טראָצקי אַליין, זיין פרוי, זיין סעקרעטאַר, זיין זוהן, ווען ער איז דאָ אינדערהיים.

אַחוץ דער אייגענער שטענדיגער בעוואָפענונג ווערט טראָצקי אויך בעוואַכט פון ספּעציעלע דעטעקטיוון און שומרים — אַלע מיט געוועהר, פאָהרט טראָצקי אויף פיש־פאַנג אָדער אויף יאַגד, ווערט ער אי בעגלייט אי בעגעגנט אין די פערשידענע פּלעצער דורך בעוואָפענטע מענשען.

די שרפה אין פּרינקיפּאָ איז פאַר טראָצקין געווען אַ שרעקליכער פערלוסט. איהם איז געראָטען צו ראַטעווען בלויז זיין אַרכיוו (זיינע אַלטע פּאַרטיי־דאָקומענטען) לענינ'ס בריף צו איהם און זיינע אייגענע מאַנוסקריפּטען, פערלוירען האָט ער אָבער זיין גאַנצע ביבליאָטעק פון איבער צוויי טויזענד ביכער, אַ גאַנצען קאַסטען דורכגעלייענטע, אָנגעצייכענטע און אָפּגעקליבענע אויסשניטען, וואָס ער האָט צוזאַמענגענומען אַלס מאַטעריאַל פאַר זיינס אַ גרויס בוך וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער סיטואַציע, חוץ דעם זענען אַוועק מיט'ן פייער די גאַנצע קליידונג אַ היבש ביסעל פּאַפּיר־געלד, וועש און אַ סך אַנדערע נויטווענדיגע שטוב־חפצים.

טראָצקי האָט געשיקט זיין סעקרעטאַר צום סטאַמבולער נאַציאָנאַלען אוניווערזיטעט מיט דער בקשה איהם צו דערלויבען זיך בענוצען מיט דער אוניווערזיטעט־ביבליאָטעק. דער בעאַמטער האָט געענטפערט, אַז „ער וואָלט מיט פערגעניגען בעפרידיגט טראָצקי'ס ביטע, ליידער האָט אָבער די אוניווערזיטעט נישט קיין ביבליאָטעק", משמעות, אַז די נייע טערקישע רעפּובליק, דאַרף נאָך אַ סך טון אין פעלד פון גייסטיגער קולטור.

דעם שליסעל צו דער גאַנצער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע זעהט טראָצקי אין דייטשלאַנד, אין דעם איצטיגען קאַמף צווישען פאַשיזם פון איין זייט און קאָמוניזם — פון דער אַנדערער. ער בעטראַכט פאַר שרעקליך פאַלש די מיינונג אַז אויב היטלער וועט זיגען, וועט ער זיך לאַנג נישט קאָנען האַלטען, און דאַן וועלען די קאָמוניסטען ממילא מוזען קומען צו דער מאַכט. לויט טראָצקי'ס איבערצייגונג וועט אַ פאַשיסטישער זיג קודם כל צעשמעטערען די קאָמוניסטישע פּאַרטיי, דעם אַרבייטער־קלאַס און אַלע זיינע אָרגאַניזאַציעס, און דאָס וועט אויך ברענגען צו אַ צוזאַמענברוך פון גאַנצען 3־טען אינטערנאַציאָנאַל. אַ פאַשיסטישער זיג אין דייטשלאַנד, וועט, ווייטער, מיט אַנ'אמת אַרויסרופען אַ געפאַהר פון אַ מלחמה געגען סאָוועטען־פערבאַנד, ווייל די אימפּעריאַליסטען פון אַלע לענדער, די הערשענדיגע פראַנקרייך אַריינגערעכענט, וועלען אין היטלער'ן זעהען אַ מין איבער־וראַנגעל, דאָס הייסט, דעם בעסטען פיהרער געגען דעם לאַנד, וואו דער אַרבייטער־קלאַס איז ביי דער מאַכט.

טראָצקי האַלט, אַז די דייטשע קאָמוניסטען מוזען אין אָפענעם קאַמף נישט דערלאָזען דעם פאַשיזם קומען צו מאַכט.

וואָס דענקט טראָצקי אַליין וועגען דער מעגליכקייט פאַר איהם זיך צוריקצוקעהרען קיין סאָוועטען־רוסלאַנד?

טראָצקי ענטפערט דערויף: דאָס איז נישט אָן איהם געווענדט. דאָס ווענדט זיך אָן דער לאַגע אין דעם סאָוועטען־פערבאַנד, אָן דעם זיג פון יענע אידעען, וואָס האָבען בעזעלט די אָקטאָבער־רעוואָלוציע, און וואָס ווערען נאָך איצט איבערגעחזרט אין ווערטער, אין דער פראַזע, אָבער וואָס ווערען מעהר נישט פּראַקטיצירט אין גייסט, אין דער טאַט, קיין אמת'דיג פּאַרטיי־לעבען איז איצט אַזוי גוט ווי נישטאָ אין ראַטענלאַנד. עס הערשט דער פּאַרטיי־אַפּאַראַט, די ביוראָקראַטיע, וואָס איז איצט שוין אינגאַנצען אונטערוואָרפען צו איין מענש — סטאַלינען.

זי חלומט, אז אין פּאָדערהויז ליגט אַ מת

און געפינט אַ פערפראָרענעם איהר אַרויסגעטריבענעם מאַן

ווילנע. אויף יאַטקעווער גאַס דערציילט מען איצט פאָלגענדע געשיכטע:

אויף דער דערמאָנטער גאַס וואוינט דאָס יודישע פּאָר־פּאָלק מ.

דער מאַן איז אַ גאַסען־הענדלער — אַ טרעגער, און געוועהנליך אָהן פּרנסה, צוליב וואָס דער שלום בית איז נישט אַזאַ גוטער, מאַן און ווייב פלעגען זיך אָפט קריגען.

איינערנעכטען איז דער טרעגער נאָך אַזאַ קריג אַרויס פון שטוב און אַ גאַנצען טאָג זיך אַרומגעשלעפּט איבער די גאַסען אַ הונגעריגער און אַ פערפרוירענער.

אַ זייגער 12 ביינאַכט איז ער צוריקגעקומען, איז אָבער נישט אַריין אין שטוב, נאָר איז פערבליבען אין פּאָדער־הויז, וואו ער איז ענטשלאָפען געוואָרען אויף דער קאַלטער פּאָדלאָגע.

אין אַ פּאָר שעה אַרום האָט איהם אויפגעוועקט פון שלאָף אַ געשריי, טרייסלענדיג זיך פון קעלט האָט ער זיך אַ הויב געטאָן פון זיין האַרטען געלעגער און בעמערקט ווי די טיר האָט זיך געעפענט און אין פּאָדער־הויז איז אַרויס זיין פרוי, דערזעהענדיג איהר מאַן האָט זי גענומען בעטען ער זאָל אַריין אין שטוב, טרייסלענדיג זיך פאַר שרעק האָט זי איהם דערציילט, אַז איהר האָט זיך געחלומט אַז אין פּאָדער־הויז ליגט אַ מת, דער חלום איז געווען אַזוי שאַרף און דייטליך, אַז זי האָט זיך אויפגעכאַפּט פון שלאָף בעגיסענדיג זיך מיט קאַלטען שווייס און אַרויסגעלאָפען אין פּאָדער־הויז און דאָ האָט זי איהם געפונען ליגען אַ האַלב־פערפרוירענעם.

דערציילענדיג די געשיכטע די שכנים, האָט דער באַלאַבעסל צוגעגעבען אַז איצט גלויבט ער, וועט צווישען איהם און זיין ווייב דער שלום־בית נישט געשטערט ווערען.

שייטלען שרינדעס
מיט פּאַריזער
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פּרייזען
ביי פרוי ב. פּאַרזשוצקאַ, קאַמיענאַ 5
2-טער הויף, לינקס. 2-טער שטאָק.

די פערפלייצונגס־קאַטאַסטראָפע אין דייטשלאַנד

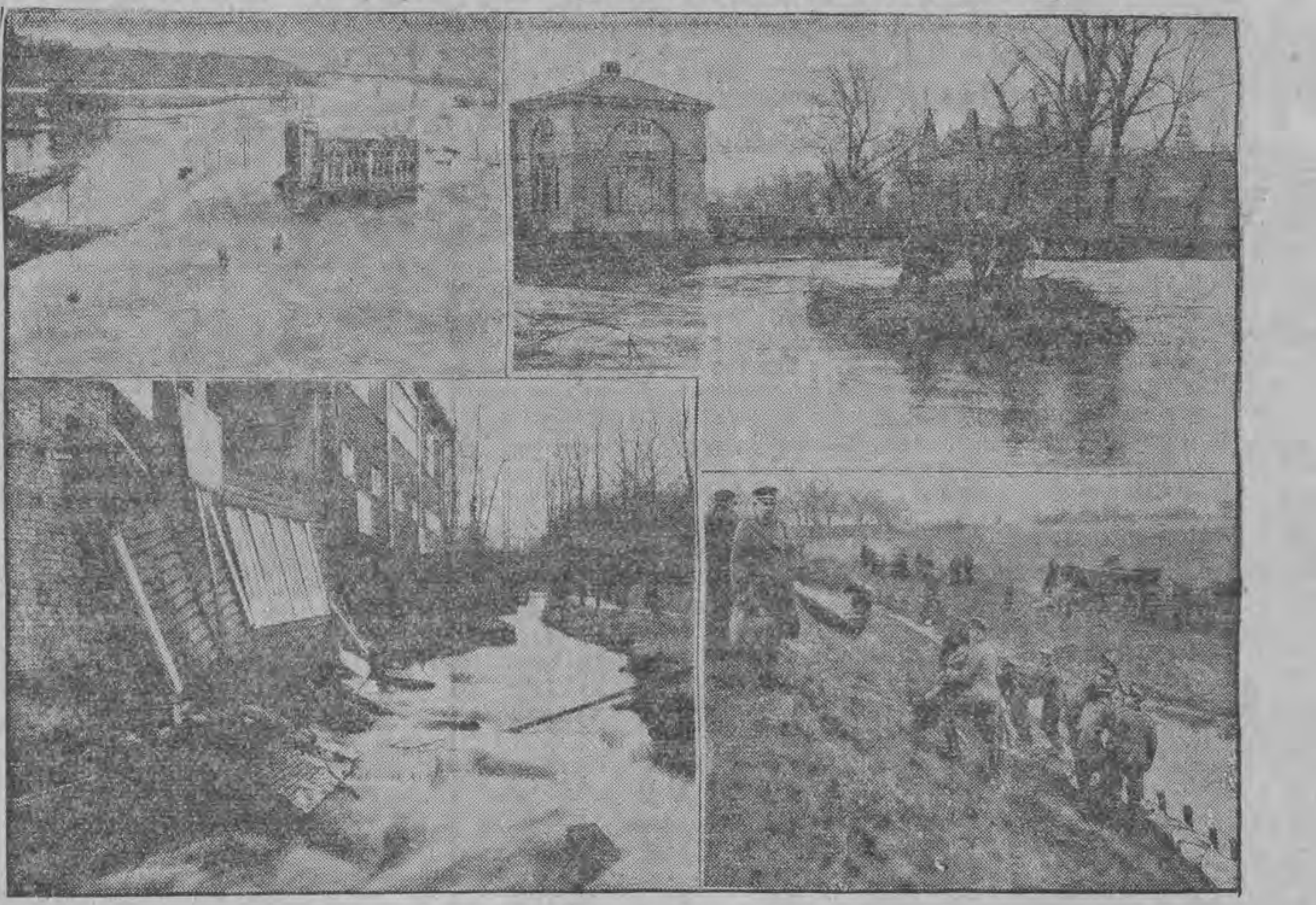

פיל שטעט אין לאַנד זענען אָפּגעריסען פון דער וועלט

אז די רעוואלוציע הייסט...

(דערצעהלונג פון רוסישען לעבען)

פון פּרץ הירשביין

(סוף).

דאָס איז אויסגעקומען אַרום פּסח־צייט. דער שניי האָט שוין געלאָזען, בכיון געלאָזען, כדי שווערער צו מאַכען די וועגען; פערשטעלען דעם וועג פאַר דער רעוואָלוציע, וואָס האָט אַ באָרוועסע געמאַרשירט און פאָראויס געיאָגט פאַר זיך דעם נישט געזעהענעם שונא.

עוזר'ס הילצערנע פוס האָט זיך שטאַרק אָפּגענוצט פאַר אַ קורצער צייט; אַ נישקשה'דיג שטיקעל האָט זיך אָפּגעשטשיפּעט פון אונטען און דאָרט וואו זיין קני האָט גערוהט האָט אויך געקוועטשעט און געריבען. נישט געווען קיין צייט צו מאַכען אַנ'אַנדער פוס. נישט געווען קיין צייט אפילו די אייגענע פעריכטען. דעריבער האָט עוזר שטאַרק געהונקען. ער האָט געוואוסט, אַז מען לאַכט פון זיין גאַנג. צי איהם איז אפילו דערפלויגען צו שטעכווערטעל. „אַ שיין לעבען קען שוין זיין, אַז עוזר מיט דער קוליע שאַלטעוועט".

יעגואַלט זענען עס צו איהם אַראָפּגעקומען נעוועזענע חשובי העיר. דער רב אַליין, אַ [illegible] בעדרייטער, אַ גרויער, מיט אַנ'אויף־אַ־זייט שמיסענער רויטליך־גרויער באָרד — יאָ, ווי אַלע האָבען זיך צו איהם אַראָפּגעלאָזען:

— היות ווי עס דערנעהנטערט זיך פּסח — זאָל ער, עוזר ביי וועמען אין די הענט עס ליגט דאָך זייער האָב און גוטס און טאַקע דאָס גאַנצע לעבען; זאָל ער, עוזר, דעריבער אַרויסגעבען גענוג ווייץ, מען זאָל קענען [illegible] מצות אויף פּסח, און גענוג קאַרטאָפליעס זאָל ער הייסען אַרויסגעבען, באשר דער פּסח איז שוין אָט־אָט אויף דער סאַמער שוועל.

עוזר איז געזעסען אויף אַ האַלב־צובראָכענעם בענקעל. ביילע איז געשטאַנען אין אַ ווינקעל און צו איהר פיס צוגעדריקט איהר פיר יאָהריגען זונדעלע, וואָס האָט מיט חידוש געקוקט אויף די יודען, וואָס האָבען מיט אַזוי פיל אויגען געקוקט צו עוזר'ן, זיין טאַטען, ביי די יודען אין די אויגען איז געווען אי חניפה, אי בעהאַלטענער צאָרן.

דער רב האָט כמעט ווי פאַר זיך אַליין גערעדט:

— מען איז מסכים, אַזוי וויל גאָט, אַז די ממלכת הרשע זאָל פערטיליגט ווערען. מסתמא בעדאַרף אַזוי זיין. וואַרפען מיר זיך אונטער. נעמען מיר עס אָן פאַר גוט. האָט מען דיר, עוזר'ן, איבערגעגעבען די גאַנצע קהלה אין די הענט און דו טוסט וואָס דו ווילסט — איז דאָס אוודאי כון גאָט. איין מלכות גייט אוועק און די אַנדערע קומט, איז דאָס פון גאָט.... בעטען מיר דיך, עוזר, זעה, די קהלה זאָל חלילה נישט בעדאַרפען עסען קיין חמץ...

האָט עוזר אַראָפּגעלאָזען די אויגען צו דער ערד און געקוקט צום עק פון זיין אָפּגעשטשיפּעטער, הילצערנער פוס. ער האָט געשפּירט זייערע בליקען אויף זיין קאָפּ, אויף זיין נאַקען. דעם רב'ס „אויב מיר זענען אין דיינע הענט" — די דאָזיגע ווערטער זענען אויך אַראָפּגעפאַלען צו זיין הילצערנער פוס; האָבען זיך געדרייט ווי שלאַנגען אַרום זיין הילצערנער פוס. אין מוח האָט עס איהם עטליכע מאָל אַ גליה געטאָן.

האָט ער זיך אויפגעשטעלט, אויסגעגלייכט, זיך איבערגעשטעלט עטליכע מאָל פון איין אָרט אויפ'ן צווייטען — גלייך ער וואָלט געזוכט אַנ'אַנדער אָרט וואו די פיס צו בעפעסטיגען און געזאָגט צו דער עדה יודען, וואָס האָט איצטער אַריינגעבעהרט די בליקען אין זיין לייב אַריין...

יאָ, פּונקט ווי דער רב, האָט ער אויך גערעדט מעהר צו זיך, ווי צו דער עדה יודען:

— זוכט ביי מיר אין שטוב, זעהט אויב איהר וועט געפינען אַנ'איבעריג שטיקעל ברויט ביי מיר אין שטוב, וואָס איך האָב פערנומען ביי אייך, און עס בעהאַלטען פאַר זיך, צי פאַר מיין ווייב און קינד. נישט ביי מיר איז דאָס ווייץ, ביי דער רעוואָלוציע איז דאָס ווייץ. אייערער און מיין גאַנצער פערמעגען — אַלץ ביי איהר און זיצט מיט דער וואָס זי וויל.

דער רב און די יודען האָבען מעהר קיין וואָרט נישט געזאָגט. שטיל זענען זיי אַרויסגעגאַנגען, מיט די אויגען צו דער ערד זענען זיי געגאַנגען.

— דוכט מיר, איך האָב די דאָזיגע מענשען קיינמאָל נישט געזעהן. פרעמד זענען זיי מיר, גלייך ווי גאַרנישט אַזויפיל יאָהרען האָט מען אין איין שטעטעל געלעבט.

אַז די יודען זענען אוועק, האָט עוזר אויף אַ ווילע דערשפּירט אַ מידקייט. ער האָט זיך אַ אָפּגעלאָזען אויפ'ן האַלב צובראָכענעם בענקעל, געקוקט צום ברעג פון זיין הילצערנער פוס און געזאָגט:

— ווער בין איך? וואָס בין איך? איך בין נישט מעהר ווי עוזר דער סטאָליער; האָב אפילו נישט קיין צייט צו מאַכען זיך אַ נייע פוס. נאָר איך האָב קלאָר, וואָס די רעוואָלוציע הייסט. ווען זי הייסען גיין זוכען אין זייערע שפּייכלערס — וועל איך. הייסט זי עסען חמץ. — מסתמא ווייסט זי וואָס זי וויל.

און ער האָט זיך אויסגעגלייכט, מיט אַנ'אויער צו דער טיר, גלייך זיין אויער האָט פערנומען אַ נייעם בעפעל.

(„טאָג")

אמעריקאנער קלובען וואו מענער און פרויען געהען ארום אין גאנצען נאקעט

(בריף פון ניו-יארק)

ווי מאָדנע דאָס זאָל נישט זיין, איז עס פונ־דעסטוועגען דאָך אַ פאַקט, אַז נישט־קוקענדיג דער־רויף וואָס ס'איז איצטער ווינטער, געפינען זיך אַזעלכע מענשען, וואָס זאָגען און פרעדיגען, אַז די בעסטע זאַך איז אַרומצוגעהען באַקעט...

טאַקע פשוט מוטער־באַקעט, איינגאַנצען אָהן קליידער.

ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האָט מען אויף דער זיבעטער עוועניו, נישט ווייט פון טאַימס־סקוועיר, געמאַכט אַנ'איבערפאַל אויף אַ קלוב, וואו אַלע מיטגלידער געהען אַרום איינגאַנצען באַקעט. מען האָט דאָרטען אַרעסטירט זיבען פרויען און זיבעצעהן מאַנסבילען, און מען וועט די משפט'ן דערפאַר וואָס זיי זענען אַרומגעגאַנגען באַקעט. אין דער ריכטער, וואָס וועט די משפט'ן, וועט האָבען אַנ'אַרבייט צו ענטשיידען צי אַזאַ זאַך ווי אַרומגעהען באַקעט איז אַ פערברעכען, אָדער גלאַט אַ משוגעת...

אין אַזאַ זאַך ווי אונאַנשטענדיגקייט קען מען די אָנגעקלאָגטע נישט בעשולדיגען. פון די פאַקטען, וואָס מען האָט געזאַמעלט וועגען זיי, שיינט עס, אַז דאָס זענען דוקא נישט קיין מענשען, וואָס זוכען בעפרידיגונג און צולאָזענקייט דערפאַר וואָס זיי האָבען זיך שוין איבער־געפרעסען מיט די לאַקאָמקעס פון דער מאָדערנער ציוויליזאַציע. אויב אפילו עס זענען צווישען די פערהאַן אַזעלכע, וואָס זענען גע־בויגט צו צולאָזענקייט, זענען זיי אין דער מינאָריטעט די נאָכשלעפעניש אין יעדער אָרגאַניזאַציע. די אַנ־דערע אָבער זעהען אין דעם אַ שטרעמונג, וואָס קען העלפען געזינטער צו מאַכען מענשען און אַראָפּוואַר־פען פון זיך איינינגע פאַרמעלע פאַלשקייטען פון דער אָנזי־געדרופענער ציוויליזאַציע.

צי דאָס בעווייזט ווי ווייט יענע מענשען זענען נאַאיוו — דאָס איז אַנ'אַנדער פראגע. איין זאַך אָבער איז קלאָר: מען האָט דאָ נישט צו טון מיט קיין געזינדעל פון הפקר־מענשען, וועלכע זוכען צושטרייאונג און צולאָזענקייט.

דערציילט מען, אַז די גרופע „נאַקעטיסטען" ווי מיר וועלען זיי אַנרופען, האָט זיך די לעצטע צייט אין ניו יאָרק שטאַרק צעוואַקסען, אַז זיי האָבען איצטער אַ סך קלובען אין שטאָט און אויך איינינגע קאָלאָניעס אַרום דער שטאָט. אין די קלובען און די קאָלאָניעס זייערע געהען זיי אַרום אין גאַנצען באַ־קעט, פונקט אַזוי ווי די מאַמע האָט זיי געהאַט; אַלטע און יונגע, מענער און פרויען און אויך קליינע קינדער פערברענגען צוזאַמען, און ביסלעכווייז ווער־רען זיי אַזוי צוגעוואוינט צו דעם, אַז די שעהמען זיך מעהר נישט איינע פאַר די אַנדערע, און נאָך מעהר — אַזוי פערזיכערען די פיהרער — די מאָ־ראַל ווערט ביי זיי אַ העכערע און אַ בעסערע.

איינינגע ניו יאָרקער מאָהלער האָבען זיך שטאַרק פעראינטערעסירט אין די קלובען פון די „נאַקעטיסטען"; זיי האָבען געמיינט, אַז זיי וועלען דאָרטען געפינען פאַסיגע מאָדעלען פאַר בילדער. אָבער ווי עס שיינט האָבען זיי דאָרט קיין פאַסיגע מאָדעלען נישט געקאָנט געפינען. איין מאָהלער האָט געזאָגט, אַז ער האָט צווישען די „נאַקעטיסטען" אין די ניו־יאָרקער קלובען געזעהען צופיל אַלטע לייט — מענער און פרויען; „די פרויען, האָט ער געזאָגט, זענען געווען פעטע און מיאוס'ע, אַזעלכע וואָס קיין מאָהלער וואָלט נישט געהאַט קיין חשק צו מאָהלען".

און ווער ווייסט? אפשר האָבען שעהנע און שלאַנקע פרויען גאָר קיין חשק נישט אַריינצוטרעטען אין די קלובען פון די „נאַקעטיסטען" שעהנע און שלאַנקע פרויען האָבען ליב זיך אָנצוטון שעהן. נאַקעטקייט איז פאַר זיי נישט קיין רייץ.

אָבער ווי די זאַך זאָל נישט זיין — נאַקעט־קייט הויבט זיך דאָך אָן פערשפרייטען איבער גאַנץ אַמעריקע. זיי האָבען שוין קאָלאָניעס און קלו־בען אין קאַליפאָרניע, אין פלאָרידע און אויך אין אַנדערע שטאַטען. זומער איז זייער וועלט און זיי געהען אַרום נאַקעט; און אויך ווינטער געפינען זיי צייט צו ווייזען זייער נאַקעטקייט איינע פאַר די אַנדערע — אויב נישט אונטער'ן פרייען הימעל, איז צווישען די פיר ווענט פון זייערע קלובען, וואו זיי קומען זיך צונויף זעהר אָפט. און עס וועט נאָך אפשר קומען דערצו, אַז ווען אַ מענש וועט אין גאַס אַרומגעהען אָנגעטון אין קליידער, וואָס פער־דעקען צופיל זיין נאַקעטקייט, וועט מען זאָגען, אַז ער איז נישט קיין אַנשטענדיגער מענש, נאָר אַ פער־דאָרבענער און אַנ'אונפערשעהמטער.

אַ הסכמה דערויף האָט געגעבען פראָפעסאָר מאָרים פאַרמילי, פון דער „ניו יאָרק אוניווערסיטעט" ער זאָגט, אַז אַ דאַנק דעם וואָס מענער און פרויען מישען זיך אויס צוזאַמען אין די קלובען און אין די קאָלאָניעס פון די „נאַקעטיסטען" ווערט דער געשלעכטליכער רייץ אָפגעשוואַכט און ער בעקומט אָן אַ נאַטירליכע פאָרמע.

„וואָס הייסט אַ נאַטירליכע פאָרמע?"

ביי בהמות און חיות איז דער געשלעכטליכער מאָטיוו אין לעבען אויך אין אַ נאַטירליכער פאָרמע. ביי די ווילדע שבטים, וואָס געהען אַרום נאַקעט און שעהמען זיך נישט פאַר קיינעם, איז דער גע־שלעכטליכער מאָטיוו אין לעבען אויך אין אַ נאַ־טירליכער פאָרמע. אָבער וואָס פאַר אַ פנים האָט דאָס?...

אָבער וואָס פאַר אַ פנים וועט האָבען די ליבע? זי וועט אפשר איינגאַנצען מעהר נישט עקזיס־טירען. אַ מאַן וועט זיך בעקענען מיט אַ פרוי, און ווען ער וועט זי דערזעהען אין איהר „נאַטירליכען צושטאַנד", אַזוי ווי זי שטעהט און געהט, וועט שוין ביי איהם אין געדאַנק נישט בלייבען קיין איין זאַך פאַר דער פאַרשטעלונגס־קראַפט, פאַר דער פאַנטאַזיע.

עס איז די צוגערעקטקייט וואָס ווייזט די שעהנ־קייט פון דער נאַקעטקייט. עס זענען די קליידער, וואָס ווייזען די גראַציע און די שלאַנקייט פון אַ פיגור.

נאַקעטקייט אויפ'ן מאַרק ווערט ביליג, וואָרים דער גאַנצער רייץ פון נאַקעטקייט ליגט אין אינטימ־קייט.

עס קען למשל זעהר זיין, אַז ווען זשאָזעפינע וואָלט געווען אַרומגעגאַנגען אַ נאַקעטע, וואָלט נאַפּאָ־לעאָן איהר נישט געווען געשריבען אַזעלכע הייסע ליבעס־בריף פון'ם איטאַליענישען פראָנט און ער וואָלט אַזוי פיל נישט געליטען פון דעם וואָס זי פיהרט ליבע מיט אַנדערע.

און ווען אַזאַ מענש ווי נאַפּאָלעאָן וואָלט ווייניגער געליטען, אָדער גאָר איינגאַנצען נישט גע־ליטען פון ליבע, וואָלט אפשר גאָר די גאַנצע לאַנדקאַרטע פון דער וועלט איצט אַנ'אַנדער פנים געהאַט.

האַ, וואָס זאָגט איהר?

ווען נאַפּאָלעאָן וואָלט נישט געווען אייפער־זיכטיג, וואָלט ער נישט געווען זיין אויף זיין ווייב זשאָזעפינע; ווען ער וואָלט אויף איהר נישט גע־ווען בייז, וואָלט ער זי שפעטער נישט געווען געג'גט; ווען ער וואָלט זי נישט גע'גט, וואָלט ער נישט חתונה געהאַט מיט דער עסטרייכישער פרינצעסין מאַריע לואיזע, און ווען ער וואָלט נישט חתונה גע־האַט מיט מאַריע לואיזע, וואָלט ער נישט געווען אַזוי פערצווייפעלט; און ווען ער וואָלט נישט געווען אַזוי פערצווייפעלט, וואָלט ער נישט געכאַפּט אַזאַ מפּלה אין דער לעצטער שלאַכט ביי וואַטערלאָ און מען וואָלט איהם נישט פערשיקט אויפ'ן אינזעל „העלענא" און ער וואָלט נאָך אפשר געווען איינגענומען די גאַנצע וועלט...

זעהט איהר שוין צו וואָס די קליידער, ספעציעל שעהנע קליידער פון אַ פרוי, קענען פיהרען!

און מיר דוכט זיך, אַז אויב פאַר מאַנסבילען איז נאָך דאָ אַ שטיקעל רייץ זיך אָנצושליסען אָן די קלובען און אָן די קאָלאָניעס פון די „נאַקעטיסטען" איז פאַר פרויען אין דעם גאָר קיין רייץ נישטאָ. די שעהנקייט פון דער פרוי בעשטעהט אין דעם, וואָס זי איז אָנגעטון. אויסגעטון — פערלירט זי ביינציג פּראָצענט פון איהר רייץ.

אַ פרוי דאַרף זיין אַ סוד.

אַ פרוי דאַרף זיין אַ רעטעניש.

אַ פרוי דאַרף אין זיך האָבען עפּעס אַזויגס וואָס איז געהיימניספול.

אָט ערשט נישט לאַנג צוריק האָט מען גע־טראָגען קורצע קליידלעך. האָט מען פון די קורצע קליידלעך געגעבען אַ שפּרונג אַרויס און מען איז אַריין אין די לאַנגע קליידלעך. און איצט רייסט מען זיך שוין פון די לאַנגע קליידלעך און מען רעדט שוין וועגען אַרומגעהען איינגאַנצען נאַקעט.

און ס'שטעלט זיך אַ פראַגע:

איז דאָס אַ שריט ווייטער?

פערקעהרט, מיר דוכט זיך, אַז דאָס איז גאָר אַ שריט צוריק.

ד. אליו.

75-יעהריגער פויער שניידט זיך איבער דעם האלז

צוליב א אומגליקליכער ליבע מיט א 32-יעהריגע יודישע אלמנה

פון יאַנאָוו פּאָדלאַסק מעלדעט מען וועגען אַ זעלבסטמאָרד פון אַ 75-יעהריגען פויער יוזעף אָק־סאַנטשיק פון דאָרף ראַביטנע.

אָקסאַנטשיק איז געווען דער רייכסטער פויער אין דאָרף. אין די לעצטע יאָהרען פלעגט ער אַריינ־קומען אָפט אין געוועלב פון דער יונגער יודישער אַלמנה אסתר שיינמעהל, די סוחרטע האָט דעם פויער, ווי אַ רייכען קונה זעהר איידעל בעהאַנ־דעלט און ווי אַ פרוי — אַמאָל אַ שמייכעל, אַ גע־לעכטער, דער אַלטער יוזעף האָט זיך זעהר גוט גע־פיהלט פון אַזאַ אויפנאַהמע און ער פלעגט שעה'ן לאַנג אָפּזיצען אין געוועלב און אַמאָל אין שטוב פון דער יונגער אַלמנה.

— אסתר'קע, וואָלסט מיט מיר חתונה געהאַט?

אַזאַ שאלה פלעגט דער אַלטער יוזעף נישט איינמאָל שטעלען דער יונגער און שעהנער יודי־שער אַלמנה.

— יוזעפּיע, אַזאַ מאַן ווי דו, איז אַ גליק פאַר אַ פרוי.

— איך וואָלט דיך געהאַלטען אַזוי טייער ווי אונזער קעניג קאָזשימיעזש זיין אסתרקע, כ'וואָלט דיר אַ פּאַלאַץ געבויט און וואָלסט מיין קעניגין געווען.

אסתרקע האָט דערויף הויך און אַנגענעהם גע־לאַכט.

יוזעף האָט נישט באַר נישט געקענט לעבען אַ שעה אָהן אסתר'קען נאָר ער האָט זיך אויך אַליין מעהר איינגערעדט, אַז אסתרקע איז גרייט מיט איהם חתונה צו האָבען. ביז ער האָט דאָס איהר געזאָגט קלאָר און דרייסט און פערלאַנגט, אַז זי זאָל מיט איהם פאָהרען אין קאָשטשאָל. זונטאָג זאָל עס געשעהען.

אסתרקע האָט זיך דערשראָקען, פערשטאַנען, אַז זי האָט צו ווייט געטריבען איהר שפּיל מיט דעם אַלטען און איהם לאַנגזאַם אויסגעקלערט, אַז דאָס איז נישט מעגליך, אַז זי איז אַ יודיש קינד און קען דעריבער נישט חתונה האָבען פאַר אַ קריסט, דערצו נאָך איז זי אַזוי יונג און ער אַזוי אַלט.

יוזעף איז אַ פערווייטער אַרויס פון אסתר'־קעס שטוב, אַוועק אַהיים און ביינאַכט האָט מען איהם געפינען ליגען ביי זיך אין שטוב טויט, מיט אַ ראַזיר־מעסער האָט ער זיך איבערגעשניטען דעם האַלז.

די דאָרפישע פויערען האָבען געגומען בעשול־דיגען אסתר'קען אַז דאָס איז זי שולדיג אין טויט פון אַלטען יוזעף, אסתרקע האָט זיך אַזוי דער־שראָקען פאַר'ן כעס פון די פויערען, אַז זי האָט ליק־ווידירט די קראָם פערפאַקט די סחורה מיט די תפצים און בעכטען פריה געקומען אַריינצופאָהרען קיין יאַנאָוו פּאָדלאַסק.

שווער בעשטראפט 2 דייטשע בית-עולם-שענדער

ווי אזוי זיי פערטיידיגען זיך, ווען מען כאפט זיי ביי דער האנד

האַמבורג, (יט"א). פאָריגע וואָך האָבען 2 כוליגאַנעס געשענדעט איינינגע קברים אויפ'ן הי־געם יודישען בית־עולם און אומגעוואָרפען צעהן מצבות, די כּיראָפּאַנאַדאָלרען האָט מען תיכף געכאַפּט און געשטעלט פאַר אַ שנעל־געריכט.

אויף דער פראַגע פאַרוואָס זיי זענען געקראָכען איבער'ן בית־עולם־פּאַרקאָן האָבען זיי געענטפערט אַז זיי זענען געווען שיכּור, און האָבען געוואָלט „זיך פערקירצען דעם וועג". די צעהן גרויסע מצבות זע־נען, לויט זייערע טענות „אומגעפאַלען", בעת די האָבען אין דער טונקעלהייט פון דער נאַכט „נישט־ווילענדיג פערבייגעהענדיג" זיי אַ שטויס געטון".

ביידע אָנגעקלאָגטע דער 28־יעהריגער לודוויג קראָיסטאָרפער און דער 25־יעהריגער פראַנץ פאָן יאָרדאַן (דער זוהן פון אַ מיניסטער־יאַל־ראַט אין רייכס־פינאַנץ־מיניסטעריום) האָבען ערקלערט אַז זיי סימפּאַטיזירען מיט דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער בעוועגונג, זיי געהערען אָבער נישט צו דער פאַרטיי.

נאָך אַ לענגערער בעראַטונג האָט דאָס געריכט פערוראורטיילט קרויסטאָרפע'ן צו 9 און יאָרדאַנען צו 6 חדשים תפיסה.

מען דאַרף בעמערקען, אַז לויט'ן חורבן, וואָס איז אָנגעמאַכט געוואָרען אַרום די צעהן קברים אויפ'ן האַמבורגער בית־עולם איז שווער צו גלויבען אַז די גאַנצע אַרבייט זאָלען האָבען אָפּגעטון בלויז די 2 פערוראורטיילטע כוליגאַנעס. זיי האָבען זיכער געהאַט מיטהעלפער וואָס זענען געבליבען אונענטדעקט.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אָן פון $2\frac{1}{2}$ — 4 און פון 7 — 8 אָווענד.

א ראקעטען־שליטען איבער'ן אייז

דער אמעריקאנער סטודענט הארי בול האט מיט זיין נײ־ערפונדענע קאנסטרוקציע פונ'ם ראקעטען־שליטען דערגרייכט א שנעלקייט פון 128 קילאמעטער א שעה:

מילכיגס און אייער אלס שפייז

פון ד"ר פ. באלדואן.

אַזוי ווי פוטער און קעז ווערען אַרויסבעקומען פון מילך, האָבען זיי אין זיך אַלע שטאָפען, וואָס געפינען זיך אין מילך, דעריבער זענען מילך־פּראָ־דוקטען בעזונדערס דערנערענדיג.

פוטער ווערט געמאַכט פון סמעטענע, וואָס איז דאָס סאַמע פעטע פון דער מילך. די פוטער ענט־האַלט נישט אין זיך די ענערגיע פונ'ם קערפּער. איהר ווערט ליגט גיכער אין דעסטאַ... וואָס זי איז אַ קוואַל פון ענערגיע פאַר דעם קערפּער. זי בעזאָרגט דעם קערפּער מיט הייץ־מאַטעריאַל פאַר מוסקול־טעטיגקייט.

דער דאָזיגער הייץ־מאַטעריאַל קאָן בענוצט ווערען ווי אַ קוואַל פון אויגענבליקליכער ענערגיע ער קאָן אָבער אויך געהאַלטען ווערען אין דער פאָרם פון פעט שטאָף פאַר שפּעטערדיגען געברויך.

מען מוז אַכטונג געבען אַז קינדער זאָלען עסען וואָס מעהר פוטער. די שטענדיגע טעטיגקייט פון אַ קינד פאָדערט אַ שטענדיגען זאַפּאַס פון הייץ־מאַ־טעריאַל. דאַן קומט נאָך צו דער פאַקט, וואָס אַ קינד האַלט אין וואַקסען. זיין שפּייז מוז דעריבער זיין גע־נוג אויף צו בעזאָרגען קראַפט פאַר זיין וואַקסען אַזוי גוט ווי אויף צו בעפרידיגען זיינע אויגענבליק־ליכע בעדערפענישען.

באָטש פוטער איז נישט אומשטאַנד צו פער־דייטשען די געוועבען, איז זי אָפּער אַ פלייש־בילדענ־דיגע שפּייז. מענשען וואָס האָבען אַנ'איבערפלוס אין וואָג זענען געגויגט אויסצומיידען פוטער. ביז צו אַ געוויסען גראַד זענען זיי גערעכט דערמיט, פוטער פערמעהרט זיכער די פעטקייט. פונדעסטוועגען דאַרף מען אָבער נישט גאָר איינגאַנצען בעזייטיגען פוטער פון דער דיעטע, אַפילו די דיקסטע מענשען נויטי־גען זיך אין אַ גענינגענדען טייל הייץ־מאַטעריאַל שפּייז, כדי צו בעפרידיגען די פאָדערונגען פון זייער קערפּער'ס טעגליכער טעטיגקייט. חוץ דעם איז פוטער אויך נויטיג, ווייל זי ענטהאַלט דעם „וויטאַמין עי".

וויטאַמין „עי". אי אייערן פון די סאַמע נוי־טיגסטע שטאָפען פאַר'ן קערפּער. אויב דאָס פעהלט, ווערט דערדעם אָפּגעשטעלט דאָס וואַקסען ביי קינ־דער און עס ווערט שוואַכער דער ווידערשטאַנד געגען קראַנקהייטען פון די אָטעם־אָרגאַנען.

קעז, ווידער, אונטערשיידט זיך פון פוטער דערמיט, וואָס דאָס איז שוין אַ פולקאָמענערע שפּייז, קעז ענטהאַלט אין זיך אַ גרעסערע פערשידענאַרטיג־קייט פון די ענדערונגס־שטאָפען, וואָס געפינען זיך אין מילך, קעז קאָן דערזאַר אי אויפבויען די געווע־בען אי צושטעלען ענערגיע פאַר די מוסקולען.

קעז האָט אויך אין זיך גרויסע טיילען פון וויטאַמין „עי" און וויטאַמין „די" — ביידע וויטאַ־מינס, הייסט עס, וואָס זענען נויטיג פאַר געזונטענדער ערנערונג, וויטאַמין „עי" העלפט, אין דעם וואַקסען פון קינדער און איז אויך נויטיג פאַר דערוואַקסענע וויטאַמין „די", ווידער, איז וויכטיג אַלס אַ פערהיט־מיטעל געגען ביינער קראַנקהייט ביי קינדער און געגען בעשעדיגונג פון די לונגען, סיי ביי קינדער, סיי ביי דערוואַקסענע.

וואָס אַנבעלאַנגט וועגען אייער. ווייסט דאָך יעדער איינער וואָס פאַר אַ גרויסען דערנערונגס־ווערט זיי האָבען. מען דאַרף אָבער דערביי געדענקען, אַז אַנ'איי ענטהאַלט אין זיך בלויז אַזוי פיל דערנערונגס־שטאָף ווי אומגעפעהר אַ גלאָז מילך.

יעדענפאַלס שטעלען אייער מיט זיך פאָר, פונקט ווי מילך, אַ פולשטענדיגע שפּייז אין זיך אַליין.

—סוף—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 11 ג שבט תרצ"ב

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.44

די הילפס-אקציע

פאר ארבייטסלאזע און פרנסה'לאזע יודען

פון וואנען וועט דער קאמיטעט נעהמען געלד? — אין וואס פארע פערנעהם וועט די אקציע געפיהרט ווערען

נעכטען בייטאג איז אין לאקאל פון דער קהלה פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון ארגאניזיר-קאמיטעט, וועלכער איז געוועהלט געווארען אנצוהויבען די גרויסע הילפס אקציע פאר דער ארבייטסלאזער און פרנסה'לאזער יודישער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט.

נאכ'ן אדורכלייענען דעם פראטאקאל פון דער ערשטער זיצונג ווערט דיסקוטירט די פראגע וועגען פרעזידיום פון קאמיטעט. אלס פארזיצער ווערט געוועהלט פרעזעס מינצבערג און אלס וויצע-פארזיצער קאנסול מאקס קאהן.

ס'ווערט ווייטער בעשלאסען די פראגע וועגע וועגען לעגאליזירען דעם קאמיטעט און זיין טעטיגקייט איבערצוגעבען דעם פרעזעס מינצבערג.

דאן ווערט דיסקוטירט די פראגע וועגען דעם

ווי אזוי צו שאפען די געלד-מיטלען

אויף צו פיהרען די אקציע. אלע אנוועזענדע האבען מסכים געווען דערויף, אז די ערשטע געלדער דארפען גענומען ווערען פון א צוואנגס-בעשטייערונג אלס צוגאב צום קהלה-עטאט. ס'האט זיך גאר ענטוויקעלט א ברייטע דיסקוסיע וועגען דעם, צי זאל דער עטאט געהעכערט ווערען מיט אנ'איינהייטליכען פראצענט, אדער זאל יעדער צאהלער אינדיווידועל בעשטייערט ווערען מיט דעם צוגאב-עטאט פאר דער הילפס-אקציע.

ה' קלאץ האלט, אז קיין איינהייטליכער פראצענט קאן נישט ארויפגעלעגט ווערען. ס'דארף אדורכגעקוקט ווערען יעדער עטאט-צאהלער בעזונדער, וועלכער דארף בעשטייערט ווערען אויף דער הילפס-אקציע מיט אזא סומע, וויפיל ער קען צאהלען.

השנדפלס-ריכטער יאקוב הערץ איז אויך אין דערזעלבער מיינונג, ער לעגט פאר, אז די אפשאצונג פון צוגאב-שטייער לטובת דער הילפס-אקציע דארף געמאכט ווערען

דורך דער אפעלאציע-קאמיסיע

ביי דער קהלה צוזאמען מיט עטליכע פארשטעהער פון הילפס-קאמיטעט.

קאנסול מאקס קאן מיינט, אז קודם-כל דארף בעשטימט ווערען אנ'איינהייטליכער פראצענט פאר אלע עטאט-צאהלער. דאס וועט אריינברענגען די ערשטע געלדער, וועלכע זענען אזוי נויטיג אין דער איצטיגער שווערער צייט, פאר דער הילפס-אקציע. דאן ערשט זאל מען אנהויבען אדורכקוקען די קארטאטעקע און בעשטייערן מיט גרעסערע סומען די, וואס קענען צאהלען מעהר.

ראטמאן בערמאן האלט, אז ס'מוז געמאכט ווערען א גרעניץ ביז וויפיל פראצענט מ'קאן צוגעבען צום עטאט אויף דער הילפס-אקציע. ער האלט אז דער מאקסימום, וואס מ'קען נעהמען איז 20 פראצענט, ווייל אנדערש וועט קיינער נישט מעהר וועלען געבען אויף קיין וואוילטעטיגע צוועקען און וועלען זיך בענוגען לאזען מיט דעם, וואס זיי צאהלען אויף דער הילפס-אקציע.

אדוו. ווייצמאן האלט, אז מ'קען בשום אופן די בעשטייערונג נישט בעגרענצען מיט קיין פראצענטער, ס'זענען פאראן אזעלכע

רייכע מענשען, וואס צאהלען נישט קיין צעהנטעל פון דעם. וואס זיי וואלטען געדארפט צאהלען

די דאזיגע יודען דארפען איצט בעשטייערט ווערען אין צייט פון הונגער און נויט פאר זייערע עלענדע ברידער. דער רעדנער האלט אויך, אז קודם-כל דארף אנגעצייכענט ווערען א סומע פון הונדערט טויזענד זלאטיס, וועלכע מוז געשאפען ווערען.

פרנס האפמאן האלט, אז דער בארג האט א מויז געבוירען. די גאנצע אקציע וועט גארנישט געבען, ס'זענען געווען בעסערע צייטען, ווען דער עלענד און הונגער איז נישט אזוי גרויס געווען און אויך דעמאלס האט די קהלה בעשטימט 80 טויזענד זלאטיס אויף א קוילען-אקציע און פאר יעדען ארימאן איז כמעט ווי גארנישט אנגעקומען, די קהלה האט אויף דער פסח-אקציע אויסגעגעבען מעהר ווי 100 טויזענד זלאטיס און דאך איז יעדען ארימאן אויסגעקומען צו 8 זלאטיס.

איצט איז דער קריזיס נאך שטארקער, די הילף איז דרינגענד און מ'רעדט וועגען א סומע פון קוים הונדערט טויזענד זלאטיס, וועלכע וועט קיין שום ממשות'דיגע הילף נישט קענען געבען, פרנס האפמאן האלט, אז אין לאדז זענען נאך פערהאן פיל יודען, וועלכע וואלטען געקענט מיט גרעסערע סומען העלפען דער ארימקייט, מ'דארף זיי צווינגען דערצו, דער רעדנער האלט, אז

דער קאמיטעט דארף זיך שטעלען פאר א ציל צו שאפען 300 טויזענד זלאטיס,

צוליב 100 טויזענד זלאטיס — זאגט דער רעדנער, האט מען נישט געדארפט ערשט קיין קאמיטעטען, קאנפערענצען און בעריהמטע פערזענליכקייטען מיט אזעלכע סומען וועט מען ווייניג וואס קענען אויפטון.

ה' קלאץ און הערץ האלטען, אז די 100 טויזענד זלאטעס דארפען געשאפען ווערען פון דער העכערונג פון עטאט. דער קאמיטעט דארף זיך אבער בעמיהען נאך צו שאפען געלד פון אנדערע קוועלען. אין דעם זין ווערט אנגענומען א בעשלוס.

אדוו. ווייצמאן לעגט פאר, אז ס'זאל געשאפען ווערען א סוב-קאמיטעט. וועלכער זאל אויסארבייטען פראיעקטען און פלענער ווי אזוי די הילפס-אקציע זאל איינגעארדענט ווערען. ס'קען נישט זיין קיין פראגע — זאגט דער רעדנער — אז די אקציע זאל געפיהרט ווערען אזוי ווי די קהלה-אקציע, פון וועלכע ס'האבען גענאסען אין דער גרעסטער מאס

די וועלכע האבען ברייטע פלייצעס

ס'ווערט אנגענומען ה' הערצ'ס פארשלאג, אז קודם כל זאלען אדורכגעקוקט ווערען און אפגעשאצט ווערען די עטאט-צאהלער וואס צאהלען פון 50 זלאטעס און דאן ערשט די קלענערע צאהלער. ס'ווערט געשאפען די קאמיסיע, וועלכע זאל בעשטייערען אויף דער הילפס-אקציע. אין דער קאמיסיע ווערען געוועהלט מצד דער אפעלאציע-קאמיסיע ביי דער קהלה: י. מ. וואידיסלאווסקי, וואלף אוליגאווער, מוריצי זאקס, ש. שוויאטלאווסקי. מצד דעם ארגאניזיר-קאמיטעט: ג. ניימאן, קלאץ, באביאצקי, העלמאן, דעגענשטיין, גלאטמאן און האפמאן.

פרנס האפמאן לעגט פאר, אז ביז דער קאמיטעט וועט אומשטאנד זיין איינצוקאסירען געלד

זאל די קהלה דערווייל אויסבארגען א געוויסע סומע,

ווייל דער ווינטער איז שוין דא און די הילף איז דרינגענד.

פרעזעס מינצבערג זאגט, אז אויב די קהלה וואלט געהאט פון וואנען צו נעהמען געלד וואלט דאך דער קאמיטעט געווארען איבעריג, ווייל מ'וועט דאך נישט זאמלען קיין געלד פאר דער קהלה. די קהלה האט אין איצטיגען מאמענט נישט קיין געלד.

ה' יאקוב הערץ פרעגט אן דעם קהלה-פרעזעס, פון וועלכע קוועלען דער קאמיטעט וועט נאך קענען נעהמען געלד.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט, אז די איבריגע הכנסות מצד דער קהלה פאר'ן קאמיטעט קענען זיין נאר מינימאלע.

אדוו. ווייצמאן האלט, אז ס'איז נישט אזוי. אין דער קהלה קען נאך גענומען ווערען געלד פאר דער הילפס אקציע. די קהלה דארף מעכען אפשפארונגען ביי אנדערע זאכען, מ'דארף נישט כסדר אנגאזשירען נייע מורה-הוראות, וועלכע זענען דערווייל נישט נויטיג און

ווערען צוגענומען צוליב פאליטיק.

די זאכען דערגרייכען שוין צו אפערעס, זאגט אדוו. ווייצמאן. מ'קען נעהמען א צושלאג צו די פרייזען פאר קרקעות, מצבות, פון ראבינאט-אפצאהלונג, פון שחיטה-אפצאהלונגען א.א.וו.

ה' הערץ האלט, אז די קהלה דארף צוגעבען דעם קאמיטעט דיזעלבע סומע, וואס דער קאמיטעט אליין וועט זאמלען.

די זיצונג ווערט געשלאסען דערמיט, וואס נאך היינטיגע וואך וועט די געוועהלטע קאמיסיע צונעהמען דעם קריזיס-שטייער, אנהויבען צו ארבייטען און די הילפס-אקציע וועט אנהויבען ארגאניזירט ווערען.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) דעם 12 ד. ח. האלב 9 אין דערפריה הויבט אן צו אמטירען אויף קאשטשושקי 21 די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר'ן יאהרגאנג 1910 און עלטערע, וועלכע זענען לעת עתה נישט געשטאנען פאר א מיליטער-איבערזיכט, און האבען נישט ערלעדיגט זייער מיליטער-פליכט.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראווצעס, וואס געהערען צום פ. ק. או. לאדז 1, ד. ה. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאט, און וואס האבען בעקומען אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

ריכטער און אונטערפראקוראר געהען איבער צו אדוואקאטור

(2) דער ריכטער פון קרייז-געריכט קאפאטשעווסקי און דער אונטערפראקוראר דעטשינסקי, האבען אפגעגעבען ביטעס, מ'זאל זיי אננעמען אין דער אדוואקאטור.

דעם אמט פון אונטערפראקוראר דעטשינסקי נעמט איבער זיין ביזאיצטיגער אסעסאר מיעטשיסלאוו יאפל.

פלוצלינגער טויט אויף דער גאס

(2) אויף נייע פאנסקא, פאר'ן טויער 144 איז פלוצלינג געשטארבען דער 70 יאהריגער יאן ראזען (קאנסקא 16).

חלשות צוליב הונגער

(2) אויף גדאנסקא 67 איז דער 31 יעהריגער מארטשין קיעלבאנס צוליב הונגער אוועקגעפאלען אין חלשות. אין א שוואכען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

פרוי ארייגעפאלען אין א קלאזעט

(2) אויף לימאנאווסקא 24 איז די 52-יעהריגע זאפיא קארטשעווסקא ארייגעגאנגען אין קלאזעט. זי האט נישט בעמערקט, אז דאס ברעט איז אפען און איז אריינגעפאלען אין זענק-גרובען. די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען זי ארויסגענומען. אין א שווערען צושטאנד האט זי די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל. דעם ווירט האט די פאליציי צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל.

א. דרויאנאב אין „התאחדות"

היינט אין אווענד וועט דער בעקאנטער שריפטשטעלער א דרויאנוב רעפערירען א. ד. ט. א קאפיטעל געשיכטע פון „בילו", דער פרעלעגענט איז בעקאנט אלט איינער פון די בעסטע קענער פון די חיבת ציון בעוועגונג. און האט אויף דעם געביט אנגעשריבען איינינע גרעסערע ווערק א בעזונדער אויפמערקזאמקייט האט דער חשוב'ער שריפטשטעלער שטענדיג געווידמעט די „בילו" בעוועגונג. און דער היינטיגער רעפעראט אויף דער דאזיגער טעמע וועט זיכער זיין גאר אינטערעסאנט. דער פרעלעגענט איז אויך בעקאנט אלס אויסגעצייכענטער רעדנער און דעריבער איז פערשטענדליך דער גרויסער אינטערעס וואס דער רעפעראט האט ארויסגערופען.

געשלאגענע יודען

אויף עק מלינארסקא און דווארסקא

אויף עק מלינארסקא און דווארסקא איז נעכטען אין אווענד פארגעקומען אנ'ערנסטע אוואנטורע.

א גרופע האלב-שיכורע כוליגאנעס, בעוואפענט מיט שטעקענס, האבען פערשטעפעט יעדען דורכגעהענדען יודען און איהם געשלאגען.

די גרופע כוליגאנעס איז געווען גענוג גרויס, אז ס'האט נישט געקענט זיין קיין רייד וועגען ענטקעגענשטעלען זיך. ערשט ווען ס'איז אנגעקומען א פאליציי-פאטרול, זענען די כוליגאנעס ענטלאפען און קיינער פון זיי איז נישט געכאפט געווארען. עטליכע יודען זענען שטארק צושלאגען געווארען.

צורישען שווער און איידעם

קיין גרויסער תכלית איז נישטא אין אזא אופן פון ערלעדיגן אנ'ענין

(2) נעכטען איז לעאן קוואשניעווסקי, שיעיאאווסקא 27) צוזאמען מיט זיין ווייב זאפיא אוועק צו זיין שווער, וועלכער וואוינט אין דאריף מילעשקי, געבען לאדז זיך בארגען א טויזענטער אויף צו עפענען זיך א קאלאניאל-געוועלב.

דער שווער זיינער, יאן קלימטשעווסקי, האט זיך אנגעהויבען מיט איהם צו דינגען, און טאקי אראפגעדונגען אויף 300 זלאטיס.

אז ער האט אבער געעפענט דעם קופערט, כדי ארויסצונעהמען דאס געלד, האט דער איידעם דערזעהן, אז דארט ליגט א מטמון מיט גאלד...

דער איידעם האט ווידער אנגעהויבען צו פאדערען א טויזענדער און, אז דער שווער האט איהם קאטעגאריש אפגעזאגט, ווייל ער האט נישט קיין צוטרוי צו איהם, האט דער איידעם געכאפט א ברענענדע נאפט-לאמפ און געווארפען עס דעם שווער אין קאפ אריין.

דער סוף-יוצא איז: דער שווער האט א געלעכערטען קאפ, דאס הויז מיט'ן קופערט מיט'ן געלד איז פערברענט און קוואשניעווסקי זיצט שוין.

זי האט א „קאכאנעק" און ער א „קאכאנקע"

צוויי זעלבסטמארדען צוליב פערשטערטען פאמיליען-לעבען

(2) אויף פילסודסקי 54 האט זיך פער'סמ'מ דער 32-יעהריגער סטעפאן קאזלאווסקי. ער האט זיך גע'סמ'ט צוליב דעם, וואס אין דער צייט ווען ער איז געזעסען אין דער תפיסה פאר א גנבה, האט זיין פרוי פערקויפט די דירה און ס'מעבעל און איז אוועק מיט א „קאכאנעק".

א צווייטען זעלבסטמארד איז בעגאנגען די 29-יעהריגע אנטאניגע ווארשאווסקא (לימאנאווסקא 29). די סיבה פון דעם טראגישען שריט איז געווען דאס, וואס דער מאן האט זי ארויסגעווארפען צוזאמען מיט א קליין קינד, און האט זיך אין דער שטוב אריינגענומען זיין „קאכאנקע" אמאלאנע דשעמבע.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.45 אווענד
ווידערהאלונג פון דער גרויסער פייערליכער פרעמיערע פון 24. פראגראם א.ג.

מלאכים פון דער וועלט
אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבעזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דאוועל און פאלקס-מאטיוון. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי: ש. דושיגאן און י. שומאכער. בינע-אינספעקציע: מ. קאן.
עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דושיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט
די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

אברהם שלעזינגער — דער תלמוד חכם

מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו, און אַז אברהם שלעזינגער איז שוין נישטאָ צווישען אונז, וואָלט מען דאָך על-פי-יושר געדאַרפט אויסרעכענען אַלע שבחים זיינע, איז אָבער די וואונד נאָך אזוי פריש, און דער ווערהטאָג נאָך אזוי גרויס, און די חושים נאָך אויף אזוי פיל נישט גלייכגעשטעלט, אַז איך ווייס באמת נישט, פון וועלכען שלעזינגער צו רעדען.

וועגען שלעזינגער דעם גרויסען תלמיד-חכם,

וועגען שלעזינגער דעם שרייבער,

וועגען שלעזינגער דעם גוטען, ליבען חבר,

צי גאָר

וועגען שלעזינגער דעם הייסען און טרייען יודי

איינס קאָנסטאטירט זיך, נאָר מיט'ן גרעסטען בעדויערן און מיט דער גאַנצער קראַנקייט פון טרויעריגסטען אמת —

אברהם שלעזינגער איז שוין נישטאָ, און אַז ער איז נישטאָ, טאָ ווער וועט מיר דערקלערען.

פארוואָס דער טויט, דער פלוצלינגער, דער אומלאָגישסטער פון אַלע טויטען, דער אומגערעכט-סטער פון אַלע עולות, האָט אזוי פריה און אזוי שנעל אוועקגעריסען פון אונז דעם לאָגישסטען, דעם שכל הישר'דיגסטען מענש, וועלכען עס איז מיר אויסגעקומען ווען עס איז צו בעגעגנען?

זקני תלמידי חכמים, כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבות עליהם.

אָט דער מאמר איז ספּעציעל, ווי געזאָגט געוואָרען אויף דעם נפטר — וואָס מעהר מען האָט איהם געקענט, וואָס מעהר מען האָט געשמועסט מיט איהם, — וואָס לענגער עס האָט זיך געוואָלט איהם קענען, וואָס מעהר עס האָט זיך געוואָלט מיט איהם שמועסען, ווייל —

שלעזינגער איז געווען דער אייביג פרישער. אייביג יונגער, אייביג ליטעראַר קוואַל, פון וועל-כען עס האָט געשפּרודעלט מיט מים-חיים, הן אין דער פאָרם פון אַ יודיש-יודישליכען גלייכווערטעל, הן אין דער פאָרם פון אַ פריש-צאַפּלדיג המצאה'לע צי גאָר אַ שפּאָגעל-ניי תורה'לע אויסגעטייטש אויף זיין — שלעזינגערישען שטייגער.

חבל על דאבדין ולא משתכחין —

נישט אזוי שנעל וועט אברהם שלעזינגער פערגעסען ווערען!

נישט אזוי שנעל וועט פון פאַר אונז, פאַר די אַלע וואָס האָבען איהם געקענט פערשוואונדען ווערען.

דאָס ערנסטע פנים פונ'ם ים-טויכער, וועל-כער פלעגט זיך אַראָפּלאָזען אין די טיפענישען פון ים-התלמוד אום פון איהם אויפצוכאַפּען די שענסטע פערל אום זיי פאַר אונז אין אַ קראַנץ אויפצוציהען.

דאָס שמייכלענדיגע פנים פונ'ם „שר של אש" בעת ער פלעגט אין זיינע פעליעטאָנען מיט זיין רוהיגען עניוותדיגען טאָן אריינזאָגען אין דער זיבעטער ריפּ אריין און

דאָס צעשטראַלטע פנים פון יענעם אייביג יונ-גען „קונדס", וועלכער פלעגט אַפּטון אַ פריינדליך שפּיצעל, זאָגען אַ תורה'לע, אַ המצאהלע אַ גלייכ-ווערטעל —

אַפּגעטון, אָפּגעזאָגט, אָפּגעווישט זיך ס'מויל און...

שטיל זאָל זיין —

— שאַ

„שאַ" די אמת'ע בעצייכענונג, דער אמת'ער סימבאָל פאַר זיין עניוות, פאַר זיין בעשיידענקייט, טראָץ אַלע זיינע גרויסע מעלות און מדות-טובות.

האָט אברהם שלעזינגער לאַנגע יאָהרען פון זיין לעבען געזאַמעלט מיט מיה און אָנשטרענגונג פערל נאָך פערל און זיי אונז דערלאַנגט אין אַ קראַנץ, איז איצט אונז

די שענסטע פערל פון קראַנץ ארויסגעפאַלען

פערפאַלען געוואָרען,

פערלוירען געגאַנגען —

חבל על דאבדין ולא משתכחין

יוסף זעלקאָוויץ

גוט מארגען!

לאָמיר אויסדרעהען דעם טעלער...

אין דער שטאָט ביי די לעבעדיגע איז טאָקי טויט, אָבער אויפ'ן בית-עולם ביי די טויטע איז „לעבעדיג"...

פון וואנען נעמט זיך די „לעבעדיגקייט" אויפ'ן בית-עולם? — צוליב א „ראַספּאָזשאַנדזעניע" פון דער קהלה, אַז די מחללי שבת זאָל מען קובר זיין הינטער'ן פלויט — ביים סאמע עק, הייסט עס.

טוט זיך אויף טיש און אויף בענק. דער עולם איז שטאַרק אויפגעבראַכט אויף דער קהלה — געוואַלד, אזאַ סקאנדאל! אזאַ בזיון המת!

רבותי, וואָס איז ס'געוואלד, וואָס? וואָס קעהרט איהר וועלטען, וואָס? איהר האָט געהערט אפרים גריידיקער'ס מעשה מיט דעם טעלער פלייש?

א רייכער יוד, א קמצן, האָט פרייטאָג צו נאַכט צוהיימגעבעטען אפרים גריידיקער אלס אורח. די בעל-הבית'טע האָט אריינגעגעבען א טעלער פלייש. אויף איין זייט טעלער איז געלעגן ס'פלייש, און אויף דער צווייטער זייט טעלער, האָט זי אוועקגעלעגט די ביינער.

זעהענדיג אז דער בעל-הבית האָט איהם צו-געריקט דעם טעלער מיט די ביינער צו איהם און ס'פלייש פאר'ן בעל-הבית, האָט אפרים גריידיקער גענומען דערצעהלען א מעשה:

— אמאָל בין איך געווען א גרויסער גביר-האָט אפרים גריידיקער אָנגעהויבען — פון יאָהר צו יאָהר בין איך געוואָרען רייכער און רייכער. וואָס טוט גאָט? אין אזוי ווי מ'דרעהט-אויס דעם טעלער (דערביי האָט ער אויסגעדרעהט דעם טע-לער ס'פלייש צו זיך און די ביינער צום גביר) אזוי האָט זיך פערדרעהט מיין מזל.

רבותי, לאָמיר איצט מאכען דאָס אייגענע, וואָס אפרים גריידיקער ביים גביר: מ'וועט פער-מויערען דאָס פראָנט-טויער און דעם פּראָנט מאכען פון דער צווייטער זייט בית החיים — אויסדרעהען דעם פראָנט, הייסט עס. אזוי אנאָך וועט אויסקומען אז די יחסנים און חזקה-יודען וועלען ליגען הינ-טער'ן פלאָט און די „דעקלאַסירטע" וועלען ליגען ווי ביים טאטען אין וויין-גאָרטען — אין סאמע פראָנט...

רבותי, לאָמיר אויסדרעהען דעם טעלער!..

אב—נעס

מען דאַרף זיך לערנען ביי די פשוט'ע גאסען-טרעגער

א זעלטענער פאקט פון איבערגעגעבענקייט

פערהאַן אויף פיעטריקאָווער גאס א טרעגער-סטאַציע. זענען דאָרט בעשעפטיגט 10 פערזאָן. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט בשותפות. יעדען אָווענט טיילען זיך די שותפים איין די פערדינסטען אין משך פון טאָג.

פאסירט אַנ'אומגליק מיט איינעם פון די „שותפים" ער שפּאַנט זיך איין אין א שווערע משא, רייסט זיך איבער און לייגט זיך אוועק טויט קראַנק אין אָרימען בעט.

ער קרענקט אזוי אַפּ אַנ'ערך פון אַנדער-האַלבען יאָהר און גיט אנומעלט א שטארב אוועק.

מילא אזעלכע פאלען טרעפען. און אפילו גאַנץ אָפט. און ס'איז דאכט זיך דאָ נישט פערהאַן קיין שום אויסערגעוועהנליכעס, אויף וואָס זיך אָפּצושטעלען.

און מיר וואָלטען זיך דערויף אפשר טאָקע אויך נישט אָפּגעשטעלט, ווען נישט איין כאראַק-טעריסטישער פרט.

די דערמאָהנטע 9 טרעגער האָבען לגבי זייער 10-טען אומגליקליך-געוואָרענעם חבר ארויס-געוויזען אזא טריישאַפט און מסירת נפש'דיגקייט, וואָס איז אין די היינטיגע צייטען אפילו צווישען די שענסטע און בעסטע שותפים, מיט אקטען און קאַפּיטאַלען, אויך נישט בנמצא

באַלד פון ערשטען טאָג אָן האָבען די פשוטע האָרעפּאַשניקעס אויסגעטיילט פאַר זייער קראַנקען חבר א דאָפּעלטען חלק פון זייער טאָג-פערדינסט. (א קראַנקער דאַרף דאָך מעהר, ווי א געזונטער) און אין משך פון זיין אַנדערהאַלבען-יעהריגער קראַנקהייט. יעדען אָוענט די פאַר גראָשען איהם אַריינגעבראַכט.

אין פערלויף פון לעצטען האַלבען יאָהר, ווען דעם חולה איז געוואָרען, וואָס אַמאָל ערגער, האָט יעדע נאַכט אַנ'אַנדערער פון די טרעגער ביי איהם געוואַכט.

דער חולה איז אָבער דאָך געשטאָרבען. האָ-בען דאָן די פאַר אָרימע טרעגער צוזאַמענגעשאַפט אַ געוויסע סומע און בעזאָרגט פאַר'ן מת אַ בכבוד-דיגע קרקע. אדורכגעפיהרט אויף זייער חשבון די קבורה און פאַר'ן אַראָפּלאָזען דעם מת אין קבר אַריין, האָבען אַלע טרעגער געגעבען דעם מת תקיעת כף, אַז זיי וועלען זיך ווייטער זאָרגען פאַר זיינע 2 איבערגעבליבענע מינדעריעהריגע יתומות און זיי זעהן אויף אַ בכבוד'יגען אופן חתונה צו מאַכען.

אזוי ווי די צוויי מעדלעך זענען זיך שוין ביכולת אליין אויסצוהאַלטען האָבען די פּאַקערס געעפענט א קאָנטאָ אין דער היגער פ. ק. א. און יעדע וואָך טראָגען זיי פינקטליך אַריין אויף די מיידלעך'ס נעמען די פאַר גילדען, וואָס מאַכט אויס אויף זייער פערשטאָרבענעם פאָטערס חלק פערדינסט.

אזא איבערגעגעבענקייט און איידעלקייט מצד פשוט'ע גאַסען-טרעגערס, וועלכע באָרען זיך אליין אויך געוויג אין בלוט-אַנגסטען ביז זיי דער-זעהן די טרוקענע פּאַפּע — איז טאָקע כדאי צו בעצייכענען.

ארגוס.

איצט איז נישט די צייט פון מאַכען רעמאָנטען אין די רעסטאָראַנען

ענטפער פון דער וואָיעוואָדזטווע צום מאַגיסטראַט

(2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די סאַניטאַר-קאָמיסיע פעראָרדענט צו בעזייטיגען די קיכען פון א גאַנצע רייה גאַסטראָנאָמישע אַנ-שטאַלטען, צוליב וואָס א גרויסער טייל שענקען און רעסטאָראַנען וואָלטען זיך צוליב דעם גענויטט פערמאַכען.

די טעג האָט דער רעסטאָראַטאָרען-פעראיין דערוועגען זיך געווענדעט מיט א מעמאָריאַל צו דער וואָיעוואָדזטווע אין וועלכען ס'ווערט אַנגע-וויזען אויף דער קריטישער לאַגע, צוליב וואָס ס'איז אוממעגליך אדורכצופיהרען די פעראָרדנונג פון דער סאַניטאַר-קאָמיסיע.

די וואָיעוואָדזטווע האָט וועגען דעם ענין זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט צו רעווידירען די פעראָרדנונג און צו נעהמען אין בעטראַכט די קריטישע לאַגע פון די רעסטאָראַטאָרען.

די נאָהענטסטע טעג וועט דער מאַגיסטראַט געבען דער וואָיעוואָדזטווע אַנ'ענטפער מיט א מאָטיווירטען פאָרשלאַג וועגען דער פראַגע

אמשוגע'נער — א אונטערצינדער

(א) אויף וועסאָלאַ 19 אין פיעטריקאָוו האָט דער 34 יעהריגער אַנטאָני קלוט, א גייסטיג קראַנ-קער, בעגאָסען בעמעבעל מיט בענזין און אונ-טערגעצונדען. אליין איז ער מיט א געשריי ענט-לאָפען פון שטוב. פייערלעשער האָבען די שרפה איינגעלאָשען, אָבער דאָך איז דאָס גאַנצע מעבעל אין דער וואוינונג פערברענט געוואָרען.

דעם ענטלאָפענעם משוגענעם האָט מען גע-כאַפּט און אָפּגעשיקט אין שפּיטאַל.

אפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) קאַפּראָווסקי (זאַוואַדזקאַ 15) טראַוו-קאָווסקי (בזשעזשינער 56) ראָזענבלום (סרודמיעי-סקאַ 21) באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95) קלופּ-שאַ (קאָנטנאַ 54) טשינסקי (ראָקאָטשינער 53).

ר. איזראעל.

זפערלע

א סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

68

— גאָלד היט זיך, דאָס איז איינער פון די עפּיזאָדען אין דער געהיימנישפולער געשיכטע, וועגען וועלכער מיר האָבען גערעדט. זיי גרייט אויף דעם שרעקליכסטען, ווייל די דאָזיגע חברה־לייט ווייסען נישט פון קיין סענטימענטען.

— וואָס־זשע זאָל איך טון? ווי אַזוי זאָל איך זיך פיהרען?

— איצט איז נישט פערהאַן קיין צייט אויף שמועסען און אונטערהאַנדלונגען, מ'דאַרף זיך אָפּ-געזעגענען מיט'ן לעבען. אָבער איידער מ'געהט אַוועק פון דער וועלט, דאַרף מען דעם חברה־מאַן געבען אַזאַ לעקציע, אַז זיי זאָלען אונז געדענקען.

— אין שטוב איז געווען שטאַרק פינסטער. פון דרויסען האָבען זיך געהערט שווערע, טריט פון עטליכע מענשען, וועלכע זענען געלאָפען הין און צוריק, ס'האָט געמאַכט אַנ'איינדרוק ווי אי'ם הויז איז געוועזן אַ שרפה, אָדער ס'איז געשעהען אַנ'אַנדער אומגליק. דאָס צימער, אין וועלכען ס'האָבען זיך געפונען בערנאַרד מיט גאָלד'ן האָט געהאַט צוויי אויסגענג. בערנאַרד האָט געוואָלט עפענען איינע פון די טירען, כדי צו זעהן וואָס ס'טוט זיך אין קאָרי-דאָר. די טירען זענען אָבער געווען פערשלאָסען פון דרויסען און אומזיסט האָט בערנאַרד מיט'ן גאַנצען כוח געפרובט איינע פון די טירען אויפצורייסען. גאָלד איז געשטאַנען דערשראָקען מיט אַנ'אויסגע-שטרעקטען רעוואָלווער, און האָט נישט געוואוסט וואָס דאָ קומט פאָר און וואָס ער האָט צו טון. אַז די לאַגע איז ערנסט האָט ער פערשטאַנען, אָבער קיין עצה האָט ער נישט געהאַט.

דער טומעל אינדרויסען האָט נישט אויפגע-הערט. מ'האָט געהערט אויפרייסען שענק און שופ-לעדער, קלאַפּען מיט טירען און פענסטער, לויפען אַהין און צוריק. דאָס האָט נאָך מעהר אַריינגע-בראַכט אין אויפרעגונג בערנאַרד קאַלינסקי, וועל-כער האָט דערווייל אין דער פינסטער אויסגעזוכט אַנ'עלעקטרישעס טאַשען-לעמפּעל און אַנגעהויבען דערמיט צו לויכטען, דאָס האָט איהם אָבער נישט פיל געגעבען, ווייל אין דעם צימער, וואו ס'האָט זיך גע-פונען בערנאַרד און גאָלד האָט זיך קיינער נישט אַריינגעריסען. ס'איז נישט געווען קיין אַנדערע עצה ווי אָפּצוואַרטען וואָס ס'וועט ווייטער פאָרקומען. בערנאַרד איז צוגעגאַנגען צו גאָלד'ן, איהם צוגעגע-בען מוט און געזאָגט:

— גאָלד. דוכט זיך די געפאַהר פאַר אונז פער-זענליך איז פאַריבער. די חברה־לייט פערמעסטען זיך נישט אויף אונז. זיי זוכען דאָס אימיצען אַנדערש, אָדער גאָר עפּעס אַנדערש. מיר מוזען דעריבער, ווילענדיג, נישט ווילענדיג איבערוואַרטען, ביז די פערשוינען וועלען זייער'ס אָפּטון און ערשט דעמאָלט אָנהויבען צו זיין טעטיג.

— אפשר זאָלען מיר עפענען אַ פענסטער און מאַכען אַ טומעל האָט ד"ר גאָלד געפרעגט.

— ניין, האָט קאַלינסקי געזאָגט, בשום אופן נישט. איך בין זיכער, אַז די פערשוינען היטען גוט די פענסטער, אויב אימיצער פון אונז וועט וואַגען צוצוגעהען צו אַ פענסטער פערלירט ער דאָס לע-בען. בשום אופן נישט צוגעהן צום פענסטער. מיר מוזען געדולדיג וואַרטען, ביז דאָס אַלץ וועט זיך ענדיגען, לאַנג קען דאָס סיי־ווי סיי נישט דויערען, ווייל זיי האָבען אַליין מורא דאָ לאַנג צו פערבלייבען.

אין גאַנצען הויז האָט דערווייל ווייטער גע-קלאַפּט און געוודערט אָהן אויפהער. קאַלינסקי איז אויך נישט געשטאַנען לעדיג, ער האָט אָנגעהויבען צו פערבאַריקאַדירען ביידע טירען, אַז קיינער זאָל נישט האָבען קיין צוטריט אין צימער.

— פאָרזיכטיגקייט וועט גאַרנישט שאַדען. אויב די חברה־לייט וואָלטען געוואָלט אַריינדרינגען איצט צו אונז, וועלען זיי איצט דאָס שוין נישט קענען טון, סיי־ווי־סיי קענען מיר שוין נישט אַרויס דרויסען, זאָלען מיר זיך כאָטש פערזיכערען אינעווייניג, האָט קאַלינסקי מיט אַ שמייכעל געזאָגט.

גאָלד האָט זיך אַביסעל בערוהיגט, ער האָט אָבער נישט געוואַגט אין איצטיגען מאָמענט עפּעס צו פרעגען אָדער בעטען אויפקלערונגען.

אין קאָרידאָר איז דערווייל געוואָרען אַלץ שטילער און שטילער, ביז אַלץ האָט זיך בערוהיגט. ווען אַלץ איז שוין פולשטענדיג געווען רוהיג, איז קאַלינסקי צוגעגאַנגען צום פענסטער, און עס אויפ-געעפענט. אויפ'ן גאַס איז אַלץ געווען נאָרמאַל. זעהט אויס, אַז קיינער האָט דאָרט נישט געוואוסט אַז אין דעם הויז איז עפּעס פאָרגעקומען. בער-נאַרד האָט געזוכט אימיצען אַ בעקאַנטען, אַז ער זאָל אַריינגעהן אין הויז און זיי בעפרייען. פאַר'ן הויז איז געשטאַנען דער הויז־וועכטער, קאַלינסקי האָט איהם גערופען און געהייסען זאָפאָרט רופען אַ שלאָסער וועלכער זאָל עפענען די טירען פון זיין צימער.

— וואו וועל איך איצט נעהמען אַ שלאָסער און צו וואָס דאַרפט איהר אַ שלאָסער האָט דער הויז־וועכטער געענטפערט.

— רעדט נישט קיין סך און ערלעדיגט דעם ענין, אין עטליכע מינוט אַרום איז געקומען אַ שלאָ-סער, וועלכער האָט געעפענט די טיר. בערנאַרד איז אַרויס און אַדורכגעלאָפען זיין גאַנצע וואוינונג, ער האָט אין ערגעץ נישט געזעהען זיין שטוב־מיידעל, אַלע שענק, שופלעדער זענען געווען געעפענט און אין אַלע צימערען האָט געהערשט אַ שרעקליכע אומ-אָרדנונג. בערנאַרד איז צוריקגעקומען אין זיין צי-מער, כדי צוצוגעהען צום טעלעפאָן אָבער ביי דער טיר האָט ער געזעהען דאָקטאָר גאָלד, וועלכער איז געשטאַנען בלייך ווי די וואַנד און געשטאַמעלט:

— דאָ זענען אַריינגעלאָפען 3 אומבעקאַנטע מענשען און פערקלאַפּט די טיר.

(פאָרטזעצונג קומט).

שוין ווידער אַ חתונה

מזיווג געווען די כלה טאַבטשע מיט'ן חתן אדזשא פאַרטאַס

אין דער אַלטשטאָט איז די טעג געפּראַוועט געוואָרען אַ חתונה, וועלכע האָט געשטעלט אויף די פיס אַלט און יונג, און הונדערט נייגעריגע זענען געקומען ביווּאוינען די אַריגינעלע חתונה.

אויף דער אַלעקסאַנדער גאַס, האָט ביים צאַהן־טעכניק ה—באַנד געדינט אַ מיידעל מיט'ן נאָמען טאַבטשע. אַ שעהן, יונג מיידעל, נאָר נישט אינגאַנצען ביים קלאָרען פאַרשטאַנד. איהר משוגעת איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס פון צייט צו צייט, פלעגט זי אין מיטען נאַכט אויפוועקען דעם בעל־הבית און די בעל־הביתטע און זיי געפרעגט אַ האַרבע שאלה:

„וואָס שלאָפט עטץ ,וואָס? ווען עט עץ מיך שוין אַמאָל חתונה מאַכען“? „אַלע מעדען האָבען חתונה און איך על צוזעצט ווערען צוקוקענדיג?“

ביי די בעלי־הבתים האָט זיך טאָבטשע געפיהלט היימיש, מחמת זיי האָבען זיך שטאַרק קלאַפּאָטירט וועגען איהר, און מיט אַלע כוחות געזוכט פאַר טאָבטשען אַ זיווג.

און אַז מ'זוכט געפינט מען; אויף דער אַלעקסאַנדער־גאַס, איז דאָ אַ בעקאַנטע „פּערזענליכקייט“ — אַדזשעלע פאַרטאַס. ביטאָג האָט ער געטראָגען וואַסער אין די שטובען, און פיינאַכט האָט ער „לאַזשירט“ אין אַ שאַפּע. געגעסען האָט ער טעג. יעדען טאָג האָט איהם אַנ'אַנדער בעל־הביתטע אונטערגעשטופּט אַ רעפּטעל ברויט, אַביסעל קרופּניק און אַדזשעלע האָט אָפּגעקוואָלען פון זיין „פּאַך“. אַדזשעלע האָט געטראָגען גאַנדהי'ס קאָסטיום — באַקעט און באָרוויס, און דערביי האָט ער אייביג געשמייכעלט, געערדט צו זיך און קינדער האָבען מיט איהם געהאַט אַ פריידי.

די בעל־הבית'טע האָט געוואָרפען אַנ'אויג אויף אַדזשען, אַז אָט אַ דער בחור וואָלט געווען ווי אָנגעמאָסטען פאַר טאָבטשען. זי האָט אַדזשען גענומען אין דער וועש אַריין: קודם־כל האָט מען איהם געשיקט אין מרחץ אַריין, אָפּגעוואַשען אָפּגעכשרט, פון קאָפּ ביז פיס, אָנגעטון איהם אַ מאַרינאַרקע מיט שטרייף־הויזען, אַרומגעצויגען דעם האַלז מיט אַ שטייפען קאָלנער מיט אַ פּאַפּילאָטע שניפּס, מיט אַ וואָלאַכאַטע קאַפּעלוש — אַ קיסר!...

אַז אַדזשעלע איז שוין געווען בעקליידט ווי אַ מאַגנאַט, האָט איהם די פרוי ה—באַנד געפרעגט:

— אַדזשעלע, דו ווילסט חתונה האָבען?

הי... הי... הי... — האָט זיך אַדזשעלע צוהירזשעט ווי אַ יונגער זשרעבעק.

— וואָס היקעסטו? — האָט איהם די פרוי געגומען קיצער — זאָג, דו ווילסט אַ ווייב?

הי... הי... הי... — האָט זיך אַדזשעלע צולאַכט און צוגעשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, אַז ער בעשטייט.

— אָבער אַ כלה — האָט די פרוי ה. ווייטער געזאָגט — אַ מויד ווי אַ צימעס — דו הערסט אַדזשעלע, — אַ מויד אַז די אויגען וועלען דיר איבערגעהען.

אין דער צייט, ווען די פרוי ה. האָט אונטערגעהאַנדעלט מיט אַדזשעלען האָט זיך טאָבטשע דערווייל געמאַכט די טואַלעט, מ'האָט איהר געוואַשען דעם האַלז, און די אויערען. מ'האָט איהר אָפּגעמאַלעוועט די באַקען מיט די ליפען. אָנגעטון זי בגדי מלכות. די האָר פאַרפלאָכטען מיט בענדלעך, מיט סטענגעס — אַ פּרינצעסין...

ווען טאָבטשע איז אַריינגעקומען אויסגעפּוצט אין עסיג און אין האָניג, איז אַדזשעלע אויפגעשפּרינגען ווי אַ אָפּגעבריהטער און האָט אַ ווילדען ריטשע געטון: אוי, אוי, אַ מהומה זאָל אויף איהר קומען, איך וויל שוין חתונה האָבען.... שוין, יעצטער. די מינוט. קום! האָט ער טאָבטשען אַ ריס־געטון פאַר'ן קלייד — מויד, קום חתונה־האָבען!.

— געה ווער ראַד און געבראָכען — האָט איהם טאָבטשע דערלאַנגט גלייך אין די ציין אַריין — אַ נייע קלייד און ער רייסט — אַ כאָלערע זאָל איהם כאַפּען צום טויט...

טאָבטשע האָט ערשט אָנגעהויבען בעשישען מיט „קאָמפּלימענטען“ איהר „בעשערטען“, נאָר די ווייבער האָבען איהר פאַרפּאַקט דאָס מויל מיט אַ טיכעל ,און די כלה האָט זיך קוים „אויספּאָקאָיעט“...

נאָך די ערשטע „שוּיאוּנג“ האָט מען איינגעגאָסען גלעזלעך, מ'האָט געטרינקען לחיים און טאָבטשע מיט אַדזשעלען זענען מיט מזל געוואָרען חתן־כלה.

מיט צוויי וואָכען שפּעטער איז געווען די חתונה. דער „מחותן“ ה. און זיין פרוי די „מחותנתטע“ האָבען געמאַכט אַ "וויפּראַווע", פאַר דער דער כלה און פאַר'ן חתן. מ'האָט געקויפט גענז און לעבעדיגע פיש, און אַז טאָבטשע האָט געזעהען די לעבעדיגע קאַרפּען מיט די גענז אויף די אויסזאַלעכטער האָט זי געלאַכט, זי האָט זיך געקאַטשעט פון געלעכטער.

— טאָבטשעלע — האָט די בעל־הבית'טע, פרוי פ. צו איהר געזאָגט — דאָס איז דאָך אַלץ אויף דיין חתונה!

— מאַדאַם — האָט טאָבטשעלע געענטפערט — די מאַדאַם האָט אַ געזונד האַרץ רעדען זי — מיך עט די מאַדאַם נישט „נאַביערען“...

אין אָווענד האָט מען געבראַכט אַ ווייסען וועלאָן מיט אַ „כיפּניק“, די פרוי ה' וויל איהר אָנטון די כלה־בגדים כאַפּט טאָבטשע ס'טיכעל און ענטלויפט, — וואָס מיינט עץ ,וואָס? — האָט זי זיך צוקאָכט. צ'מיינט טאַקע, אַז איך בין משוגע? אַ טרעיאַטער וועט עטץ פון מיר מאַכען? זאָל די מאַדאַם אָנטון די ווייסע שטשערקע אויפ'ן קאָפּ—איך נישט!..

קוים מיט צרות איז געלונגען טאָבטשען אָנטון דעם „כיפּניק“, מיט'ן וועלאָן און זי געפיהרט אין זאַל אַריין.

אין זאַל האָט זיך ערשט געמאַכט דאָס אמת'ע פריידעל:

— זי געהט נישט אויפ'ן „טראָהן“, אַנדערע מעדען וועלען חתונה האָבען און מיט מיר וועט מען מאַכען אַ טעיאַטער, האָט זי געשריגען. שפּעטער איז זי איינגעגאַנגען אויף אַ פשרה: אויב, דער העלער וועט מיט איהר חתונה האָבען און ער וועט איהר געבען אַ זייגערל מיט אַ פּאַסעקעל וועט זי זיך בעזעצען.

אין זאַל האָבען זיך פערזאַמעלט הונדערטער געסט און נייגעריגע, וואָס זענען געקומען זעהען דאָס „גליקליכע פּאָרעל“. מאַנכע האָבען געשאָנקען דרשה־געשאַנק פאַר חתן־כלה. די חתונה איז געווען אָנגעגרייט כיד המלך. מיט קעלנערס און קעכינס. די מחותנים האָבען זיך געפּאָרעט ווי אויף אַנ'אייגענע שמחה. דער עולם האָט זיך געווינשען. די מוזיקאַנטען האָבען געשפּילט. פאַרלעך האָבען געטאַנצט — אַזוי ווי ביי לייטען.

— אויפגעשפּילט זאָל ווערען! — האָט דער בדחן אַ געשריי געגעבען צו די מוזיקאַנטען — אַ לעבעדיגעס פאַר'ן חתן!

אדזשעלע איז געקומען אין זאַל אַריין — אַ גאַנצער לאָרד, אויסגעפּוצט אין עסיג און האָניג. מיט אַ ווייסען קראַגען מיט אַ שוואַרץ שניפּסעל. מיט אויסגעפּוצטע שיך, האָט זיך מיט אַ ריין, ווייס טאַשענטיכעל אָפּגעווישט די נאָז, איז צוגעגאַנגען צו דער כלה, האָט איהר אַ קוש־געטון אין דער האַנד אַריין, דעם קוש האָט מען געהערט אַזש אין דער גאַס.

דאָס ערגסטע איז אָבער געווען מיט דער חופּה — טאָבטשעלע האָט פאַר קיין פאַל נישט געוואָלט אַראָפּגעהען פון „טראָהן“. — ס'איז מיר דאָ זעהר „וויגאָדנע“ — האָט זי געטענה'ט. קוים מיט צרות ס'איז געלונגען זי צו פיהרען צו דער חופּה.

— אדזשעלע צוטרעט ס'גלאָז — האָט צו איהם געזאָגט דער מסדר קידושין.

— כמאָל, הער נישט וואָס זיי רעדען — האָט טאָבטשע אָנגעכאַפּט אַדזשען ביים פוס — צוברעך נישט ס'גלאָז — די מאַדאַם עט מיר אָראָפּרעכענען פון שכירות....

דאָס אמת'ע האָט זיך געמאַכט נאָך דער חתונה:

זי וויל נישט געהען מיט אדזשען אַליין אַהיים — איך בין אַנ'אָנשטענדיג מיידעל — האָט זי געשריגען. אַז די מאַדאַם וועט געהען, וועל איך אויך געהן...

— טאָבטשעלע, וואָס טוט זיך מיט דיר? — האָט מען איהר איינגע'טענה'ט — אדזשא איז דאָך איצט דיין מאַן!....

— נו, וואָס איז? — האָט זי געזאָגט — ער איז נישט חולה אַליין צו כאַלען אין דער היים...

ענדליך איז דאָס פּאָרעל אַהיימגעגאַנגען אין זייער וואוינונג אַריין, וואָס די מחותנים האָבען פאַר זיי געדונגען און איינגעאָרענט, נאָר וואָס דאָרט איז פאָרגעקומען איז שווער פעסטצושטעלען.

אויף צומאָרגענס, אַז מ'האָט אַדזשען געפרעגט: אַדזשעלע, נו? האָט ער זיך צולאַכט: כי... כי... כי... איך האָב איין גאַט און איין ווייב....

אין דער אַלטשטאָט קאָכט זיך מיט דעם פּאָרעל וואָס איז געווען אַ זיווג משׁשת ימי בראשית....

י. א. בער.

צו'ן דעם נעכטיגען נעבעל

צוזאַמענשטויס פון צוויי טאַקסובסעס

(א) נעכטען אין די נאָכמיטאָג־שעה'ן האָט זיך געמאַכט אין שטאָט אַ זעהר געדיכטער נעבעל, בעת וועלכען עס האָבען זיך אויף ראָג פּראָגוטאַ און שענקעוויטש צוזאַמענגעשטויסען 2 טאַקסובקעס פון מיכאל סאָבטשאַק'ן (בזשעזשינער 123) און פון פעליקס סענקאָווסקי (פּזשענדזאַלניאַנאַ 23). די ביידע אויטאָ'ס זענען צובראָכען געוואָרען. די שאָפערס זענען אַרויס אומבעשעדיגט.

ערשטע אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון ביר־האַלען-בעזיצער־פעראיין

סאַלנאַ 14

מיטוואָך, דעם 6-טען ד. ה. איז פאָרגעקומען אין פעראיינס-לאָקאַל סאַלנאַ 14, די ערשטע יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג פון אַלע ביר-האַלען בעזיצער, אונטערן פאָרזיץ פון ה' אברהם אלי קושינסקי.

נאָך לענגערע דיסקוסיעס און אַדורכלעזען די נייע סטאַטוטען ווערט געוועהלט פאָלגענדע פערוואַלטונג: פּרעזעס — יעקב רייכמאַן, וויצע פּרעזעס שיע כליפּי. קאַסירער אבר"הם אלי קושינסקי. סעקרעטאַר מענדעל ווייסוואָהל. עקאָנאָם — מיכאַוואַלסקי, פערוואַלטונגס - מיטגלידער: יצחק פּראַשקער, שמואל ווייסמאַן, קאַנדידאַטען: ישראל מאשער, העניך ווייגשטיין, לייבוש לעוגא. אין רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: שמחה קוטאַס, שמואליק ברעננער, נתן פאַרבער. אין שידס-געריכט: פּרעזעס — יעקב רייכמאַן, וויצע-פּרעזעס — יצחק פּראַשקער, סעקרעטאַר — אברהם אלי קושינסקי. שמואל ווייסמאַן, לייבוש לעוגא און מענדעל ווייסוואָהל.

פייערליכער קאָנצערט פון

„שיר“-כאָר

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 12 יאַנואַר 8,45 אָווענד קומט פאָר אין דער פילהאַרמאָניע דער פייערליכער קאָנצערט פון „שיר“ כאָר, לטובת דעם מעטאַל-צעך (פּאָלודניאָווא 4), אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיר. פּראָפ. י. פּיוּווישס מיט דער בעטייליגונג פון די סאָליסטען פּרל' ס. קראַפּיווניק (סאָפּראַן) און ה' ח. קאַרו (טענאָר). ביים קלאַוויר פּרל' ל. לאַקס. אין פּראָגראַם: קאָמפּאָזיציעס פון זולצער. שובערט, היידען, מענדעלסאָן, און יודישע פאָלקס-לידער.

יובילעאום-פייערונגען אין „אהל יעקב“

גלייכצייטיג מיט דעם דאָפּעלטען יובילעאום פון חבת־ציון און קרן־קימת, פייערט איצט אויך די שוהל — „אהל־יעקב“ איהר אייגענעם 30-יעהריגען עקזיסטענץ־יובילעאום.

צוליב דעם, איז היינטיגען שבת פּריה ביים דאַווענען איינגעאָרדענט געוואָרען אין דער שוהל אַ ספּעציעלע פייערונג מיט דער בעטייליגונג פון חזן און כאָר. אין דער שוהל האָט זיך פערזאַמעלט אַ גרויסע צאָהל מתפּללים, אויפ'ן אָרון־הקודש איז געווען אויסגעהאָנגען אַ פּרוכת, וואָס שטאַמט נאָך פון יאָהר תרס"ג, אַ ספּעציעלער פערמאַסטער „מי שברך“ איז געווען געווידמעט דעם דרייפאַכיגען יובילעאום און די ערשטע חובבי ציון, בעת די עליות האָט מען מנדר געווען לטובת דעם קרן־הקימת ה' שמואל לעוו האָט געהאַלטען אַ קורצע רעדע וועגען די אויפגאַבען פון „אהל יעקב“ און אונטערגעשטראָכען די סימבאָלישע בעדייטונג פון דעם פאַקט, וואָס דער עקזיסטענץ־יובילעאום פון „אהל־יעקב“ פאַלט אויס גלייכצייטיג מיט די יובלים פון חבת־ציון און קרן־קימת, דאָס איז דערפאַר — זאָגט דער רעדנער — ווייל „אהל יעקב“ רעאַליזירט אין לעבען דאָס, וואָס איז דער תמצית פון ציוניזם. ה' לעוו טיילט צולעצט מיט, אַז דער ועד פון „אהל יעקב“ האָט בעשלאָסען איינצושרייבען דעם דרייפאַכיגען יובילעאום פון חבת-ציון, קרן-קימת און „אהל יעקב“ אין ספר הזהב פון קק"ל.

די איינדרוקספולע פייערונג ענדיגט זיך מיט'ן געזאַנג פון „התקוה“.

פאַרוואָס נעמען מיר נישט קיין אנטייל

אין דער פערזאַמלונג פון שניידער־צעך פּיעטרקאָווער 20

(קאַמוניקאַט)

היינט קומט פאָר די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון יודישען שניידער-צעך. אַלס לאַנג-יעהריגע טעטיגע מיטגלידער פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע טיילען מיר מיט, אַז מיר קענען, ליידער, נישט נעמען קיין אַנטייל אין דער פערזאַמלונג צוליב פאָלגענדע טעמים.

א) אין אונזער אָרגאַניזאַציע קומען זייט אַ לאַנגע צייט פאָר פערשידענע סכסוכים און קאָנפליקטען, די איצטיגע פערוואַלטונג איז אַטאַקירט געוואָרען אין די פערשידענסטע ענינים, פון אַלע זייטען, ס'איז געקומען אַזוי ווייט, אַז די אָרגאַניזאַציע האָט געמוזט צוליב דער תקופות פון עטליכע היינטיגע פריהערער געשפּאָלטען ווערען. און דאָך הערט דאָרט די „שטאַרקע האַנד“ נישט אויף. אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער פערזאַמלונג געפינט זיך אפילו נישט קיין פּונקט וועגען וועהלען אַ פּרעזידיום, וואָס איז אַ בעווייז, אַז אונזערע אַנשׁי־אונגען וועלען נישט קענען קומען צום אויסדרוק, ווייל דאָס פּרעזידיום וועט זיכער בעשטעהן פון אַזעלכע מענשען, וועלכע וועלען אונז אויף שריט און טריט גילאָטינירען.

ב) אַ בולטער בעווייז איז אויך דאָס, וואָס אויף דער אויסעראָרדענטליכער פערזאַמלונג, אויף וועלכער ס'איז בעטראַכט געוואָרען דער אַרויסטריט פון דאַמען-פאַך פון פעראיין האָבען מיר אויפגעוויזען די גאַנצע נישט דערלאַזבאַרע האַנדלונג פון דער איצטיגער פערוואַלטונג און די פערוואַלטונג פערעפענטליכענד דעם בעריכט האָט אָנגעגעבען אונזערע נעמען. כדי זיך אַליין צו כשר'ן אָבער נישט אָנגעגעבען דאָס, וואָס מיר האָבען אויף דער פערזאַמלונג געזאָגט.

צוליב דעם זעהען מיר איין, אַז אונזער אָנוועזענהייט אויף דער פערזאַמלונג וועט קיין שום נוצען דער אָרגאַניזאַציע נישט ברענגען, פערקעהרט ס'וועט נאָר געבען אַ מעגליכקייט די „מאַכטהאָבער“ אויף שיקאַנעס. מיר האָבען דעריבער, צו אונזער גרעסטען בעדויערען, געמוזט רעזיגנירען פון אָנטייל אין דער פערזאַמלונג.

מיט אַכטונג

זלמן וויינגאַרטען

נחמיה ראָזענשטיין

TEATR

„BOMBA“

16 קאָפּערניקאַ 16.

היינט און פאָלג. טעג!

פון דער גרויסער קאַרנאַוואַל־רעוויע אין 2 טיילען א.נ.

„וואַהנזיניגער קאַרנאַוואַל“

מיט R. GIERASIEŃSKI

און דעם אויספירער פון יודישע לידלעך

Tadeusz Faliszewski

אין דער שפּיץ פון קינסטלערישען אַנסאַמבל.

טעגליך 2 פאָרשטעלונגען:

אָנהויב 8.15 און 10.15 אין אָווענד.

פּרייזען פון די בילעטען פון 1 ביז 4.50

דער סטרוגאַטש-קאָנצערט

קומט פאָר דעם היינטיגען מיטוואָך

לויט ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, קומט פאָר מיטוואָך אין „פילהאַרמאָניע“ דער לידער-קאָנצערט פון דעם בעליבטען און פּערדינסטפולען יודישען אַרטיסט און זינגער יוסף סטרוגאַטש.

יוסף סטרוגאַטש איז אַ שטיק לאָדזער, און ער נויטיגט זיך נישט אין רעקלאַמע, אַזוי, אַז עס איז מעהר ווי זיכער, דאָס זיין איצטיגער אויפטריט אין לאָדז וועט האָבען דעם געהעריגען מאָראַלישען און מאַטעריעלען ערפאָלג

מיט איהם טרעט אויך אויף דער לאָדזער יודישער רעוועלערסען־קוואַרטעט, וואָס ווערט געלייטעט דורך דעם בעקאַנטען מוזיקער ה' זעלמאַן.

סטרוגאַטשס לעצטער אַרויסטריט אין פילהאַרמאָניע, האָט איבערצייגט, אַז ער בעזיצט אַ רייכען רעפּערטואַר פון פולשטענדיג נייע נאָך נישט געזונגענע פאָלקס-לידער. דער עולם האָט איהם אויפגענומען מיט ענטוזיאַזם און ממש מיטגעריסען געוואָרען מיט זיין ליבליגג, פערלאַנגענדיג, אַז ער זאָל זינגען דאָס פאָלקס-ליד „מנשה“, אין וועלכען ער איז קאָנקורענצלאָז.

צו דעם אָווענד האָט דער אַרטיסט יוסף סטרוגאַטש צוגעגרייט אַנ'אינטערעסאַנט פּראָגראַם פון לירישע, הומאָריסטישע, חסידישע און חזנ'ישע לידער.

היינט שפּילט דער „אורדט“

דאָס פּראָגראַם: מ'לאַכט פון דער וועלט

דאָס פּראָגראַם „מ'לאַכט פון דער וועלט“, אין וועלכען עס האָבען זיך פערמאָסטען הומאָר, וויק, געזאַנג. טאַנץ, און קאָליר האָט אַזאַ איבעראַשענדען ערפאָלג, וואָס האָט איבערגעשטיגען אַלע ערוואַרטונגען.

היינט ווערט געשפּילט איין מאָל — 9,30 אין אָווענד.

אַ קריסט זינגט אין טעאַטער „באָמבאַ“ יודישע לידלעך

דאָס טעאַטער „באָמבאַ“, וואָס עקזיסטירט אין לאָדז דרייט איינציגע וואָכען, ערוואַרבט זיך פון טאָג צו טאָג, וואָס מעהר פּאָפּולאַריטעט.

די פּרעמיערע "וואַהנזיניגער קאַרנאַוואַל" איז שוין די דריטע לויט דער רייהע. אין דעם פּראָגראַם טרעט אויף דער קעניג פון די גראַמאָפאָן-פּליטען טאַדעאוש פאַלישעווסקי, וועלכער איז דער ערשטער אין פּוילען קריסט, וואָס זינגט אויף דער פּוילישער ביהנע חסידישע לידער.

אין די לידלעך איז ער אויסגעצייכענט און דערוועקט ענטוזיאַזם ביי די צושויער. אויסער פאַלישעווסקין טרעט אויך אויף דער בעקאַנטער פּוילישער קאָמיקער ראַמואַל גראָשענסקי.

איך עמפּפעהל מאַשטש צו פּאָדלאָגעס

„Jaśniej słońca“

שיה־פּ־ר־ײַ

„Jaśniej słońca“

ווי אויך פליסיגקייט (PŁYN) צו פּוצען מעטאַלען.

D. MARKUS

ŁÓDŹ, 59 PIOTRKOWSKA 59

tel. 128-02.

Reprezentant na Łódź i Województwo.

הײַנט פרעמיערע! עפּאָכע-מײַסטערווערק פון בערימטען WALLACE BEERY און קלאַנג-מײַסטערווערק רעזשי GEORGE HILL א. נ.

„דאָס גרויסע הויז"

גרויסע געזיכטער. דאָס גרויסע לעבען, גרויסע שאַטענס פון מענשליכע נשמות.

אין די הויפּט-ראָלען: LEWIS STONE, ROBERT MONTGOMERY, LEILA HYAMS און לאַנד-אַקטואַליטעטען.

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צײַגאַבע פּראָד. „Paramont". פּאָפּולערע פּרײַזען פון די פּלעצער. אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12.30 — בײַטאָג.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

קלאַנג-קינא-טעאַטער

APOLLO

הײַנט פּרעמיערע! קלאַנג-ווערסיע! מעכטיגער פילם, געשאַפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון Victor Hugo

א. נ. „דער מענש, וואָס לאַכט"

דראַמע פון ליבע און אָפּפערונג — אין די הויפּט-ראָלען: CONRAD VEIDT, MARY PHILBIN

נעקסטער פּראָגראַם: „אַבלאָווע אין פּאַריז".

אָנהויב 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג—12 אַ זייגער בײַטאָג

KURSY HANDLOWE
I. Mantinbanda

w ŁODZI, ul. Przejazd 12, tel. 157-91.

Wykłady w następnym półroczu rozpoczną się 12-go stycznia 1932 roku ogólną zbiórką o godz. 7 wieczór.

Zapisy przyjmuje Kancelarja kursów codziennie od g. 11–1 pp. i od 4-8 w. 270

Kierownik kursów **I. Mantinband.**

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האָט בעניצט די אויפנאַהמען אין רענטגענאָלאָגיע אין דער לעטשניצע זגערושער 17 פון 12—6 נאָכם. זונטאָג פון 10—12 מיטאָג.

אין ווענערישע קראַנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשאַ-סקיגאַ 12 (שקאַדנאַ) טעל. 118-28 פון 7—9 אָוענד, זונטאָג פון 4—6 נאָכם. אונגעמיטעלטע און אַרביטספּלאָץ בעראַטונגען אין דערהטם מיטוואָך און זונטאָג בחנם.

קלאַנג-קינא-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הײַנט און פאָלגענדע טעג!

גרעסטער סוקצעס פון דער פּוילישער קלאַנג-פילם-פּראָדוקציע!

דראַמע פון ליבע און אָפּפערונג לויט דער ערצעהלונג פון Wacław Sieroszewski אונטער'ן נאָמען:

„נאָך סיביר"

אין די הויפּט-ראָלען: Jadwiga Smosarska

Adam Brodzisz, Bogusław Samborski.

קירצליך: „אין דער נעץ פון שקר".

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אָנהויב אין וואָך. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בײַטאָג.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אָפּעראַציע. אָן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווײַבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעלבראָך ווערט גרויס אזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַרײַן אין דעם פּוס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדריייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל גוטענע היל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראַקטיק'ן מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון די טשעון פּראָפעסאָר דאָקטאָר פּראַכירעתונג בעזונדערן זיכער דעם מערסטען און געפערליכסטע ברוך. אויך פאַר הויקערס לייזונגען מיט היל-גאַרטען און אָפּעראַטען פאַר פערקרימטע

פוס און פּלאַט-פוס ספּעציעל אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גוטענע פיס און הענט, גוטענע זאַקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. שפּאַציר-צײַט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוענד.

אָרטאָפּעדישער אינשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערפאַרונגען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פּערזענליכע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

זײַט אַ סך יאָהרען האָב איך געליטען אויף ברוך און אַלע ברוך-באַנדען וועלכע האָבען נישט אויסגעהאַלטען די אָנצונג'טען. כ'בין געוואָרן פערצווייפעלט. הײַנט, אַ דאַנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקע 10, איז דער ברוך נישט נור געוואָרען אײַנגעהאַלטען מיט'ן באַנדאַזש נור אינגאַנצען אויסקורירט צוליב וואָס איך דריק דערמיט אויס מיין הערצליכסטען דאַנק.

ל. סאַלמאַנאָוויטש, אַלעקסאַנדראָווסקא 29.

„קאַמאַשען-שפּעפּער,

א נייהער און א ריכטעוועער ווערען געזוכט בײַ טענענבוים.

פּיעטריקאָווער 271. 29#

44 ווויכטיג פאַר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין מעבעל בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44

טעל. 162-56

נאָר בײַ מיר קענט איהר בעקומען פּערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעם: בקוית אויך גענוצטע מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו.

44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

יעדער איינציגער

האָט זיך אי' בערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווײַלצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

בײַ מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

—— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוענד. —— פון 11 ביז 12 בײַ טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

ראַטשניצע

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאָן 137-63

ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען ווי אויך וויזיטען אין שטאָט. עלעקטריזאַציע, אַנאַליזען, דענטיסטישער קאַבינעט. פון 10. ד. ח. וועט ווייטער בעניצען זיינע אויפנאַהמען ד"ר וואַלינסקי ספּעציאַליסט פאַר נאָז-, האַלז- און אויערן-קראַנקהייטען פון 4 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

Dr. A. SZMIRGELD

ספּעציאַליסט פון נערווען-קראַנקהייטען שפּראַך-שטערונגען, (שטאַמלען און אַנדערע) היילונג פון שוואַך-ענטוויקעלטע און שווער-דערציהבאַרע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאָן 151-89 פון 5 ביז 7

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

11-טע ליסטאָפּאַד 9

קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-8

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

קליינע אַנאָנסען

פּרייז פון אַן אַנאָנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

זאָפאָרט צו פערדינגען צוויי צימער און קיך מיט בעקוועהמליכקייט אין צענטרום פון שטאָדט נאָוואָמיעסקאַ 6, וואוינונג 72. 278

פערשידענעס

אַנ'אַרבעל פון אַ מאַרינאַרקע איז שבת-בײַנאַכט פערלוירען געוואָרען אויף נאָוואָמיעסקאַ-גאַס. אָבצוגעבען אין אַרמיניסטער. פון דער צייטונג געגען בעלוינונג. 275

האָט רחמנות! נעכטען האָט מען פון דער וואוינונג אויף פּאַרזשעטשנאַ 19 אַרויסגענב'עט אַ טינקעל גרין קלייד מיט אַ גראָנאָט פּאַלטען. די ה"ה גנבים ווערען זעהר געבעטען צו האָבען רחמנות אויף מיר, ווײַל איך בין אויף אַ שטול און דאָס איז מיין גאַנץ פערמעגען און בין אַ יתום. אָבצוגעבען געגען בעלוינונג צו מ. זאַלצבערג, פּאַרזשעטשנאַ 19. דיסקרעציע געזיכערט. 291

לאָקאַלען

אַ שענק מיט אַלע אײַנריכטונגען מיט גוט אײַנגעפיהרטער קונדשאַפט, קליין דירה-געלד, — קילינסקיעגאָ 73. איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט אין דער שענק. 271

אַ דירה, בעשטעהענד פון אַ געוועלב, אַ שטוב מיט אַ קיך צוזאַמען אויף גייערט מאַרק פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 286, ביים ווירט. 279

אַ שעהן געוועלב אין בעסטען פונקט אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס פון זאָפאָרט ביליג איבערצוגעבען. אינפאָרמאַציעס ביים צייטונגס-פערקויפער פּיעטריקאָווער 51. 248

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער אייגענע פּראַצאַוניע פון קינסטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: וואַלאַרקעס אויף פּלאַטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוענד. בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

Dr. med. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 20193

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אָוענד. זונטאָג און יום-טובים פון 9—1 בײַטאָג.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שטונדען 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—50 אַ חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

איך טעקסט—40	" " " " "	—60	" 4 "
נאָכ'ן טעקסט—12	" " " " "	—18	" 8 "

פאַר אַ מילימעטער-שורה: איבער דער שטעט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.